

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra pomocných věd historických a archivnictví

**Příčiny úmrtí ve Veselí nad Lužnicí
ve světle matričních záznamů z let 1888–1918**

Bakalářská práce

Autor: Petr Burian
Studijní program: B3928 Technická podpora humanitních věd
Studijní obor: Počítačová podpora v archivnictví
Vedoucí práce: PhDr. Jana Vojtíšková, Ph.D.

Hradec Králové 2017

Zadání bakalářské práce

Autor: Petr Burian

Studium: F13458

Studijní program: B3928 Technická podpora humanitních věd

Studijní obor: Počítačová podpora v archivnictví

Název bakalářské práce: Příčiny úmrtí ve Veselí nad Lužnicí ve světle matričních záznamů z let 1888-1918

Název bakalářské práce AJ: The Causes of Death Veselí nad Lužnicí in the Light of The Parish Register from 1888 to 1918

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem této bakalářské práce je sledovat příčiny úmrtí ve Veselí nad Lužnicí v letech 1888-1918, a to v kontextu s dějinami dané lokality. Získané údaje budou komparovány se závěry výzkumů, které se dané problematice na příkladu jiných měst taktéž věnovaly. Použité metody: analýza, syntéza, komparace

Mezinárodní klasifikace nemocí a příčin smrti: Bertillon, revise 1929, Praha 1934; Ludmila FIALOVÁ - Pavla HORSKÁ - Milan KUČERA - Eduard MAUR - Jiří MUSIL - Milan STLOUKAL, Dějiny obyvatelstva českých zemí, Praha 1998; Václav SEKERA, Obyvatelstvo českých zemí v letech 1754-1918, Praha 1978; Petr SVOBODNÝ - Ludmila HLAVÁČKOVÁ, Dějiny lékařství v českých zemích, Praha 2004; Tomáš ČURDA, Příčiny úmrtí v Dačicích ve světle matričních záznamů z let 1900-1914, Hradec Králové 2016; František KUNA, Dějiny města Veselí nad Lužnicí a okolí, Veselí nad Lužnicí 1927. Základní prameny: SOA Třeboň, fond Sběrka matrik Jihočeského kraje, 1587-1949 (1952), inv. č. 5952, kn. č. 21. SOA Třeboň, SOkA Tábor, fond AM Veselí nad Lužnicí, Pamětní kniha města Veselí nad Lužnicí 1907-1920, inv. č. 137, kn. č. 132.

Garantující pracoviště: Katedra pomocných věd historických a archivnictví, Filozofická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Jana Vojtíšková, Ph.D.

Oponent: doc. Mgr. Petr Grulich, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 3.12.2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval, pod vedením vedoucí bakalářské práce, samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucí bakalářské práce, PhDr. Janě Vojtíškové, Ph.D., za odborné vedení, milý přístup a čas, který mi věnovala ke tvorbě práce. Poděkování patří MUDr. Zdeňku Divišovi za konzultaci ohledně příčin nemocí, jejich překladu a porozumění, stejně tak jako Mgr. Petru Štovíčkoví a panu Václavu Jelínkovi za pomoc při zjišťování historie obce a literatury. Díky patří i mé rodině za podporu při studiu.

Anotace

Petr BURIAN, *Příčiny úmrtí ve Veselí nad Lužnicí ve světle matričních záznamů z let 1888–1918*, bakalářská práce na Katedře pomocných věd historických a archivnictví, Filozofická fakulta Univerzita Hradec Králové, Hradec Králové 2017, 94 stran.

Cílem bakalářské práce je statistické zpracování příčin úmrtí obyvatel města Veselí nad Lužnicí v letech 1888–1918. Úvodní kapitola teoretické části je věnována dějinám lokality se zaměřením na 2. polovinu 19. a počátek 20. století. Následující kapitoly popisují demografickou situaci a stav lékařské péče v českých zemích, se zaměřením na Táborsko.

Praktická část zahrnuje analýzu matričních dat, která je zpracována po jednotlivých letech. Zemřelí jsou rozdělení do příslušných věkových kategorií a hlavní náplní práce jsou nejčastější příčiny smrti. Předposlední kapitola obsahuje shrnutí závěrů ze sledovaného období, výsledky výzkumu jsou zpracovány do grafů. Poslední kapitola se věnuje komparaci závěrů s obdobnými v lokalitě Dačice. Porovnání je zpracováno pomocí tabulek.

Klíčová slova: příčiny úmrtí, Veselí nad Lužnicí, matrika zemřelých, statistika, 1888–1918, komparace

Annotation

Petr BURIAN, *The Causes of Death in Veselí nad Lužnicí in the Light of Parish Registers from 1888 to 1918*, Bachelor Thesis on Department of Auxiliary Historical Sciences and Archival Science, Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, Hradec Králové 2017, 94 p.

The aim of the thesis is to statistically process the death causes of inhabitants in the Veselí nad Lužnicí town during years 1888 to 1918. The introductory chapter of teoretical part is dedicated to the history of the region with focus on the second half of the 19th and early years of 20th century. Following chapters describe demographic situation and the state of the medical care in the Czech lands.

The practical part includes research of death registers data. First part is dedicated to compile mortality of inhabitants year by year. Deceased are divided into age groups and we focus onto most frequent causes of death. Following chapter summarize conclusions from the reporting period, results are presented in graphs. In the last chapter thesis compares results with a similar results made in another thesis for town Dačice. Comparison is made with tables for better overview.

Keyword: causes of death, Veselí nad Lužnicí, registers of deaths, statistics, 1888–1918, comparison

Obsah

Úvod	1
1. Historie města Veselí nad Lužnicí se zvláštním zaměřením na 2. polovinu 19. a počátek 20. století	3
2. Demografický vývoj českých zemí v 19. a na počátku 20. století se zvláštním zaměřením na Tábořsko	9
3. Lékařský pokrok v 19. a na počátku 20. století	11
4. Metodika analýzy dat z knihy zemřelých obce Veselí nad Lužnicí	13
5. Prezentace jednotlivých let	17
6. Statistiky celkové a ostatní	65
7. Komparace analyzovaných dat s lokalitou Dačice	74
7.1 Porovnání zemřelých dle pohlaví	74
7.2 Porovnání příčin úmrtí dle Bertillonovy klasifikace	75
7.3 Porovnání příčin úmrtí podle věkových skupin	77
Závěr	82
Seznam použitých pramenů a literatury	84
Seznam použitých zkratk	86
Seznam tabulek a grafů	87
Přílohy	90

Úvod

Cílem bakalářské práce je statistické zpracování příčin úmrtí ve Veselí nad Lužnicí v letech 1888–1918 ve světle matriky ze stejných let.¹ Příčiny úmrtí v určité lokalitě bylo věnováno již vícero bakalářských prací², ale vybraná lokalita zatím nebyla zpracována. Autor si vybral Veselí nad Lužnicí, jelikož část jeho rodiny pochází z tohoto města.

Farnost ve Veselí nad Lužnicí spadá pod Tábořský vikariát, který je součástí českobudějovické diecéze. První matriční záznamy zemřelých pro obec Veselí nad Lužnicí pocházejí z roku 1662.³ Tato práce vychází z matriky zemřelých uložené ve Státním oblastním archivu v Třeboni ve fondu Sběrka matrik Jihočeského kraje. Použitá matrika je uložena pod inventárním číslem 5952.⁴ Matrika zemřelých obsahuje záznamy z let 1888–1918 a má celkem 400 listů.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část, obsahuje sedm kapitol. První z nich je zaměřena na historii města, především na druhou polovinu 19. a počátek 20. století. Tato kapitola podrobně popisuje události pro získání přehledu o životních a pracovních podmínkách a možnostech obyvatelstva ve sledovaném období.

Následující dvě kapitoly se věnují tématům související s problematikou úmrtnosti – demograficky vývoj a stav lékařské péče v českých zemích v 19. a na počátku 20. století se zaměřením na jižní Čechy. Čtvrtá kapitola popisuje, jakým způsobem byla analyzována data z knihy zemřelých.

Klíčovou částí práce jsou poslední tři kapitoly, ve kterých jsou prezentovány výsledky analýzy záznamů knihy zemřelých. Pátá kapitola se věnuje jednotlivým rokům, se zaměřením především na nejčastější příčiny úmrtí v pěti věkových kategoriích. Šestá kapitola prezentuje výsledky za celé sledované období. Poslední kapitola se věnuje porovnání prezentovaných výsledků s těmi, které ve své bakalářské

¹ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, inv. č. 5952, poř. č. 21.

² Např. Pavel VESELÝ, *Statistické zpracování příčin úmrtí v Kladně a v Kroměříži podle matrik zemřelých z let 1883–1889*, bakalářská práce na KPVHA FF UHK, Hradec Králové 2012.; Tomáš ČURDA, *Příčiny úmrtí v Dačicích ve světle matričních záznamů z let 1900–1914*, bakalářská práce na KPVHA FF UHK, Hradec Králové 2016.

³ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1662–1679*, inv. č. 5932, poř. č. 1, s. 66.

⁴ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*.

práci⁵ shrnul Tomáš Čurda k městu Dačice, jehož struktura byla na přelomu sledovaných staletí podobné s Veselím nad Lužnicí.

⁵ Tomáš ČURDA, *Příčiny úmrtí v Dačicích ve světle matričních záznamů z let 1900–1914*, bakalářská práce na KPVHA FF UHK, Hradec Králové 2016.

1. Historie města Veselí nad Lužnicí se zvláštním zaměřením na 2. polovinu 19. a počátek 20. století

Město Veselí nad Lužnicí leží v jižních Čechách necelých 30 kilometrů severovýchodně od Českých Budějovic na soutoku řek Lužnice a Nežárky. Vzniklo spojením obcí Veselí nad Lužnicí a Mezimostí až v době Protektorátu Čechy a Morava. Tato práce se bude zabývat pouze obcí Veselí nad Lužnicí, nikoliv Mezimostí. V blízkém okolí se nachází mnoho rybníků, z nichž mezi nejznámější patří Horusický.

Předpokládá se, že osada Veselí byla založena okolo 10. století, první dochovaná zmínka však pochází až z roku 1259, kdy Vok z Rožmberka daroval ves Ponědraž klášteru Vyšebrodskému.⁶ O dva roky později předal Vok zdejší kostel vyšebrodskému klášteru, aby zde vykonával podací právo.⁷ V roce 1302 přešla osada pod královskou správu, roku 1362 ji císař Karel IV.⁸ povýšil na komorní město se všemi právy jako Budějovice. Město dostalo za erb českého nekorunovaného stříbrného lva na červeném poli. Během následujících staletí se střídali majitelé, povětšinou se však vrátilo do majetku rodu Voků.⁹

Roku 1522 potvrzuje král Ludvík privilegia města a přidává právo ke konání dvou výročních trhů. Roku 1600, za vlády Rudolfa II., se opět potvrzují udělená privilegia a město se dostává pod ochranu knížat Schwarzenbergů, stává se městem poddanským, avšak zůstávají mu některá práva královských měst. Mimo jiné provozování živnosti vlastního soudnictví či vaření bílého a ječného piva. V čele města stál purkmistr, kterým byl vždy jeden ze 12 konšelů. Rychtář byl vládním komisařem, který však musel vše schválit. Správa města se ale změnila v roce 1767, od této doby byli v čele obce purkmistr, primátor, šest radních pánů, rychtář a 11 obecních starších. Zároveň v tomto roce bylo město rozděleno na čtvrtě. V roce 1820 došlo k další změně, kdy v čele města stáli purkmistr, jeden zkušný a dva nezkušní radní, a devět

⁶ František KUNA, *Dějiny města Veselí nad Lužnicí a okolí*, Veselí nad Lužnicí 1927, s. 2.

⁷ Ottův slovník naučný, sv. XXVI, heslo Veselí, Praha 2002, s. 602.

⁸ SOKA Tábor, fond Archiv školy Veselí nad Lužnicí 1, *Pamětní kniha školy ve Veselí*, inv. č. 248, s. 4.

⁹ SOA Třeboň, SOKA Tábor, fond AM Veselí nad Lužnicí, *Pamětní kniha města Veselí nad Lužnicí 1907–1920*, inv. č. 137, kn. č. 132, s. 5. (dále SOA Třeboň, AM VnL, *Pamětní kniha města Veselí nad Lužnicí 1907–1920*)

výborů. V roce 1855 byl Veselský okres přidělen pod Táborský kraj, dříve spadal pod Budějovický či Bechyňský kraj.¹⁰

Obyvatelé byli vždy výhradně české národnosti, česky se zde též úřadovalo až do konce 18. století. V roce 1850 se zavedlo opět úřadování v českém jazyce. Obyvatelstvo bylo ovlivněno vírou podobojí od dob husitských do roku 1635, později bylo katolické. Většinou se živilo rybolovem a polním hospodářstvím, od 14. století se obyvatelé zabývali také řemeslem. Úpadek řemesel byl patrný v 19. století, a proto se veselský lid vrátil k hospodářství. Nejvíce bylo pěstováno zelí (pětina orných pozemků), které bylo výnosné. Pivovar, starý pět století, byl přeměněn na sladovnu v roce 1895 a málo využívaný lihovar byl zrušen roku 1875. Vodní mlýn byl modernizován a změněn na válcový v témže roce. Obchod se dočkal vzestupu na konci 19. století díky rozšíření chovu hovězího dobytka – bylo zřízeno nové tržiště. Dobytčí trhy byly jedny z hlavních v celé zemi, od roku 1882 se opět pravidelně pořádaly týdenní trhy.

V roce 1900 došlo ve Veselí ke sčítání lidu. Dle něj zde žilo celkem 1 554 obyvatel, z nichž 707 bylo mužů a 847 žen, ti bydleli ve 202 domech.¹¹ Jeden dům byl dvoupatrový, 31 jednopatrových a 170 přízemních. Živobytí obstarávalo hospodářství a řemesla, částečně obchod. Město je v tomto roce sídlem okresního soudu, berního úřadu, okresního zastupitelství, děkanského, poštovního a telegrafního úřadu, četnické stanice, silničního a poříčního dozorství. Působí zde dva advokáti, jeden notář, tři doktoři medicíny, jeden lékárník a jeden zvěrolékař. Byla zde pětitřídní, chlapecká a dívčí měšťanská škola a Průmyslová škola pokračovací pro učně různých profesí a řemesel. Pro peněžní potřeby zde působila Občanská a okresní hospodářská záložna, sirotčí pokladna a poštovní spořitelna. Průmysl, řemesla a živnosti: jeden válcový mlýn, jedna sladovna, sedm obchodů se smíšeným zbožím, jeden materialista, pět obchodů se střížným zbožím, dva obchody s kůžemi, jeden zednický mistr, čtyři zedníci, tři tesaři, jeden zámečník, jeden klempíř, dva kováři, dva strojníci, dva sklenáři, dva hodináři, jeden kominík, sedm hostinců, tři trafiky, tři řezníci, čtyři pekaři, tři perníkáři a cukráři, jeden hokynář, šest krejčích, šest ševců, dva sedláři, jeden knihař, dva kloboučníci, jeden kožešník a jeden soustružník.¹²

¹⁰ Tamtéž, s. 6–10.

¹¹ Jiřina RŮŽKOVÁ – Josef ŠKRABAL a kol., *Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005*, Praha 2006, s. 258.

¹² SOA Třeboň, AM VnL, *Pamětní kniha města Veselí nad Lužnicí 1907–1920*, s. 11–12.

Větší část města byla v tomto roce již kanalizována. Veřejné osvětlení obstarávalo 28 petrolejových lamp. Denně bylo prováděno čištění města. K městu příslušela železniční stanice s názvem Veselí – Mezimostí, ležící na pozemcích Mezimostí.¹³

Následující dva odstavce se zabývají požáry a protipožárními opatřeními v 19. a na počátku 20. století. První velký zaznamenaný požár v 19. století vypukl roku 1808, kdy v Mezimostí vyhořelo 43 domů.¹⁴ V roce 1844 pohltil oheň většinu domů na jedné straně v ulici Bechyňská, o rok později druhou stranu ulice, dne 9. října 1862 shořelo deset domů za kaplí. Poslední velký požár tohoto století vypukl 6. června 1866, kdy začalo hořet ve Veselí, během hašení se dostal až do Mezimostí. Ve Veselí toho dne vyhořelo osm domů, v Mezimostí shořelo 35 budov. V roce 1869 vyhořely ve Veselí tři domy, o šest let později sedm, v roce 1877 dvě stavby. V roce 1881 vyhořela zdejší kasárna.¹⁵

V roce 1881 byl založen dobrovolný hasičský sbor ve Veselí, v Mezimostí o dva roky později.¹⁶ První požár, u kterého zasahoval, vypukl 9. února 1882, kdy hořelo ve stodole. V tomto roce vypuklo celkem pět požárů, vždy se je podařilo uhasit, aniž by napáchaly větší škody. Od doby založení hasičského sboru již nevypukl žádný větší požár, roku 1872 město instalovalo hromosvod na kostelní věž.¹⁷ V roce 1910 sbor modernizoval výbavu a pořídil čtyřkolovou stříkačku.¹⁸

Následující část této kapitoly se zabývá ostatními záležitostmi obce Veselí seřazenými chronologicky. Roku 1853 začalo město stavět kamenný most přes potok k Žišovu, o tři roky později byla vykradena soudní budova, ve které sídlil berní úřad. Při krádeži bylo odcizeno 8 503 zlatých a 38 krejcarů, skvosty v hodnotě 555 zlatých a státní papíry za 4 140 zlatých. Po čtvrt roce byli viníci z Horusic dopadeni, našla se i truhlice. V roce 1858 došlo ke zdražení zboží – např. strych žita stál 15 až 18 zlatých. Po povodni v roce 1862 byla založena občanská záložna, o dva roky později město zřídilo četnickou stanici. Po válce v roce 1866 bylo ve Veselí, Mezimostí a okolí ubytováno více než 20 000 mužů, jako kompenzaci obdržela obec Veselí 3 324 zlatých

¹³ Tamtéž, s. 12.

¹⁴ SOKA Tábor, fond Archiv školy Veselí nad Lužnicí 1, *Památní kniha školy ve Veselí*, inv. č. 248, s. 36.

¹⁵ SOA Třeboň, AM VnL, *Pamětní kniha města Veselí nad Lužnicí 1907–1920*, s. 24–32.

¹⁶ František STROPEK, *100 let dobrovolného požárního sboru ve Veselí nad Lužnicí*, Veselí nad Lužnicí 1981, s. 9.

¹⁷ Tamtéž, s. 9–10.

¹⁸ SOA Třeboň, AM VnL, *Pamětní kniha města Veselí nad Lužnicí 1907–1920*, s. 52.

a 40 krejcarů. O deset let později byla zavedena metrická míra a váha. V roce 1878 byla postavena socha sv. Jana Nepomuckého, roku 1881 začala stavba nové cesty do Žižova a v roce 1885 okresní silnice z Veselí do Svínů. Spolek Sokol byl zřízen ve Veselí o rok později. Město postavilo za 7 000 zlatých v roce 1887 dvoupodlažní městskou nemocnici. V témže roce byla otevřena telegrafická stanice. V obci byla roku 1891 pořádána zemská jubilejní výstava, kterou navštívil císař František Josef I. Korunová měna byla zavedena s počátkem roku 1900. O rok později, po povýšení fary na děkanství, se stal prvoděkanem Jan Uhlík. Obec si vypůjčila od záložny 10 000 korun na zřízení veřejné studny v roce 1902 a všechny ulice a náměstí byly pojmenovány a osazeny stejnými tabulkami domovních čísel. Během let 1905 a 1906 město dalo vydlážit náměstí a chodníky a dalo postavit nový most přes Lužnici. V červenci 1907 byla zřízena pobočka Červeného kříže, 31. května se stal novým děkanem František Brožka. O rok později je sousední Mezimostí povýšeno na město. Rok 1908 přinesl sucho, následující rok se naopak stal nadprůměrně úrodným. V roce 1910 proběhlo další sčítání lidu, jehož výsledky však nejsou zapsány.¹⁹

Sladovna byla v roce 1911 spolu s hostincem pronajata na patnáct let Českému Akciovému pivovaru v Budějovicích. Byla zřízena telefonní stanice v obecní kanceláři. Dne 24. prosince proběhlo uvedení elektrárny Floriána Charváta do provozu. V následujícím roce byla schválena smlouva s elektrárnou na osvětlení města a manželé Čížkovi postavili továrnu "Astra" na léčiva za tržištěm. Bylo otevřeno nové loutkové divadlo, postaveny dvě studny, město dalo stavět silnici k nové továrně a zvětšena byla síť kanalizace. Po celý rok notně přšelo, léto nepřineslo vysoké teploty a úroda díky tomu byla velmi dobrá. Rok 1911 byl naopak velmi neúrodný, nepršelo od května až do žní, jedině úroda zelí byla dobrá.²⁰

V roce 1913 město stanovilo poplatky za spotřebu elektrické energie – za kW pro soukromou potřebu se platilo 52 haléřů, za kW spotřebovaný dynamem 30 haléřů. Město dalo zřídit lávku přes Bechyňský potok a mostní váhu u řeky Lužnice na náměstí u sochy sv. Jana Nepomuckého, poplatek za využití váhy byl v následujícím roce stanoven na 30 haléřů. Florián Charvát v březnu roku 1914 získal povolení vést elektrickou síť z Veselí do Třeboně po obecních pozemcích.²¹ 55 mužů narukovalo do

¹⁹ SOA Třeboň, AM VnL, *Pamětní kniha města Veselí nad Lužnicí 1907–1920*, s. 34–52.

²⁰ Tamtéž, s. 56–61.

²¹ Tamtéž, s. 61–66.

armády následkem mobilizace.²² V září byly zřízeny nouzové lazarety v opatrovně, sokolovně, tělocvičně a dvou školních třídách. Červenému kříži byl dán příspěvek 100 korun a byla uspořádána tombola, která ve prospěch Červeného kříže vynesla 200 korun. Dále bylo v září schváleno postavení infekčního pavilonu a hřbitova pro zraněné vojáky, pavilon byl postaven na společné náklady obcí Mezimostí a Veselí nad Lužnicí na katastru obce Mezimostí. Došlo k dalšímu rozšíření kanalizace. Během listopadu přišli uprchlíci z Haliče a první ranění vojáci byli umístěni v sokolovně. V září a listopadu bylo odvedeno dalších 27 mužů do armády. Rok byl úrodný, plodin a dobytka dostatek, ceny potravin proto byly nízké.²³

V dubnu roku 1915 byly zavedeny chleбенky. Příklad činil pro 1 osobu na 1 týden 1 400 gramů mouky nebo 1 960 gramů chleba, u zmenšeného lístku 1 050 gramů mouky nebo 1 470 gramů chleba. Další dva dělníci byli odvedeni do služby, v červnu, srpnu a listopadu bylo odvedeno dalších 10 mužů.²⁴ Tento rok byl do června suchý, poté zase příliš deštivý a z těchto důvodů i neúrodný. Veškeré zboží a produkty, nejen zemědělské, byly drahé (např. hrách či vepřové maso stály oproti roku 1914 více jak dvojnásobek, dobytek taktéž, rok 1916 přinesl ještě větší zdražení až na sedminásobek cen oproti roku 1914).²⁵

20. února roku 1916 byly zavedeny čtrnáctidenní chleбенky na 3 920 gramů chleba nebo 2 520 gramů chleba a 1 000 gramů mouky, o měsíc později přibyly další lístky pro cukr a brambory, přebytek brambor získal stát. Zima byla nejteplejší za posledních několik set let, ani řeky nezamrzly. Na konci dubna bylo odvedeno dvanáct mužů do armády a v únoru příštího roku další tucet. V těchto dvou letech byla slabá úroda a nedostatek potravin, zejména brambor. Ve městech se šířily nemoci, ceny potravin stouply.²⁶

V posledním válečném roce učinilo Veselí nad Lužnicí kroky, aby zde bylo zřízeno okresní hejtmanství, a přistoupilo ke Svazu elektrárenskému polužnickému v Táboře. Po státním převratu byl ve Veselí ustanoven místní okresní národní výbor, který

²² SOA Třeboň, AM VnL, *Pamětní kniha města Veselí nad Lužnicí 1907–1920*, s. 70–72.

²³ Tamtéž, s. 78–87.

²⁴ Tamtéž, s. 88, 92, 94.

²⁵ Tamtéž, s. 98–100.

²⁶ Tamtéž, s. 102, 106–110.

převzal správu Nemocnice červeného kříže v Mezimostí a ustanovil vojenskou stráž na prohledávání osobních vlaků.²⁷

V tomto odstavci se opět přesuneme téměř o století zpět, abychom se dozvěděli něco o zemědělských a hospodářských obtížích. Během roku 1832 vypukla ve Veselí cholera, které podlehl deset lidí. V roce 1862 stoupla voda v řekách a vylila se z koryt, dosáhla náměstí v Mezimostí, jehož obyvatelé se stěhovali s dobytkem do Veselí, utonul 1 člověk. 20. ledna 1889 se Veselím prohnala "bouře jako v létě" a v Evropě se v tento rok začala šířit dosud neznámá nemoc influenza. O rok později došlo k další velké povodni, při které se strhl i rybník Svět a mnoho domů bylo poškozeno. Celková škoda na majetku činila ve Veselí 10 825 zlatých a 23 212 zlatých v Mezimostí. V roce 1895 se přemnožili hraboši a ničili úrodu, ale pokusy je vyhubit příliš nepomohly. V roce 1910 vypukla mezi dětmi po celý rok spála, na konci roku zase mezi dobytkem kulhavka a slintavka.²⁸ V říjnu roku 1913 bylo rozhodnuto vynaložit 320 korun na zakoupení fosforového těsta na vyhubení přemnožených hrabošů.²⁹

Nyní se přesuneme k historii výstavby železnice. Jednou z prvních železnic v českých zemích se stala koněspřežka z Českých Budějovic do Lince, jejíž výstavba trvala od 7. září 1824 do 1. srpna 1832, kdy byla zahájena pravidelná doprava.³⁰ První návrhy propojení Vídně s Prahou pocházejí z let 1836 a 1838, návrhy však nebyly realizovány. V březnu 1842 bylo rozhodnuto zřídit státní dráhy, objevilo se sedm návrhů, kudy by dráha mohla vést. Zvítězila varianta Praha – Olomouc, která byla v roce 1845 zprovozněna.³¹ Dráha mezi Českými Budějovicemi a Prahou byla realizována v roce 1871, mezi Českými Budějovicemi a Veselím, respektive Mezimostím, však až o tři roky později.³² V roce 1887 byla zprovozněna železnice mezi Veselím a Jihlavou, veselské nádraží bylo zvětšeno.³³

²⁷ Tamtéž, s. 110–113.

²⁸ Tamtéž, s. 34–52.

²⁹ Tamtéž, s. 84.

³⁰ František KAVKA – Vladimír BOUČEK – Michal HÁJEK – Jaroslav KOUDELKA – Vít KUCHARČEK, *120 let železniční trati České Velenice – Praha*, České Budějovice 1991, s. 4.

³¹ Tamtéž, s. 6–10.

³² Tamtéž, s. 38.

³³ SOA Třeboň, AM VnL, *Pamětní kniha města Veselí nad Lužnicí 1907–1920*, s. 34.

2. Demografický vývoj českých zemí v 19. a na počátku

20. století se zvláštním zaměřením na Tábořsko

Odhaduje se, že na konci 18. století žilo v Čechách, na Moravě a ve Slezsku celkem 4,908 milionu obyvatel. Díky sčítání z roku 1900 víme, že zde žilo 9,437 milionu lidí, což činilo 2,3 % z celkového počtu osob v Evropě. Nejvyšší hustota obyvatelstva na konci 19. století byla v Praze, Brně, Plzni, Ostravsku a severních Čechách – zejména Liberecku a Ústecku – především kvůli rozmachu těžby uhlí a železné rudy a textilního či sklářského průmyslu. Litoměřicko mělo dvojnásobnou hustotu osídlení oproti Českobudějovicku a rozdíl se stále zvětšoval.³⁴ Počet česky mluvících obyvatel tvořil cca 63 % všech obyvatel, německá menšina činila 35 % a polská 1,6 % obyvatel českých zemí. Nejvyššího počtu stále dosahovalo římskokatolické vyznání víry s 95 %, luteránů a kalvínů bylo 3 %, Židů 1,6 % a bez vyznání pouze jedno promile obyvatel. Žen bylo podle konskripcí v 18. a 19. století nejméně o 10 % více než mužů ve všech věkových kategoriích. Je však pravděpodobné, že rozdíl nebyl tak velký, jelikož se mladí muži skrývali před odvodem do války a vrchnost se tajením části poddaných snažila snížit své daňové povinnosti. Překvapivé je, že vyššího věku se dožívalo více mužů než žen.³⁵

Díky lepším se životním poměrům se na počátku 20. století zvyšoval podíl osob vyššího věku, naopak se snižovala porodnost. V roce 1902 dosáhl počet narozených dětí maximum v historii českých zemí (338 tisíc). Od té doby se však již jen snižovala a v roce 1910 se narodilo pouze 257 tisíc dětí. Do poloviny 19. století se v rodině rodilo v průměru 4–5 dětí, poté se začal počet snižovat. Postupně se ale zvyšoval poměr narozených nemanželských dětí na více než 5 %. Průměrný věk populace nad 15 let však zůstával i v roce 1910 nízký – u mužů 38,1 a u žen 39,2 roku. Při započtení všech zemřelých osob však byl u mužů 27,4 roku, 28,7 roku u žen.³⁶

V první a na začátku druhé poloviny 19. století docházelo v českých zemích k hromadné migraci, a to jak vnitrostátní, tak i do zahraničí. Po revoluci v roce 1848 mnoho obyvatel emigrovalo do zahraničí, odhaduje se, že ročně odcházely tisíce lidí,

³⁴ Ludmila FIALOVÁ – Pavla HORSKÁ – Milan KUČERA – Eduard MAUR – Jiří MUSIL – Milan STLOUKAL, *Dějiny obyvatelstva českých zemí*, Praha 1996, s. 141.

³⁵ Tamtéž, s. 154–155.

³⁶ Tamtéž, s. 156–169.

především do Rakouska, Uher, Spojených států amerických či Kanady. Jedním z důvodů bylo zbídačení drobných řemeslníků kvůli rozmachu průmyslové revoluce. Druhá vlna emigrace proběhla v osmdesátých letech zase kvůli agrární krizi.³⁷

Další důležitou událostí v demografickém vývoji je urbanizace, kdy se stěhovalo velké množství chudých obyvatel z venkova do měst a průmyslových center, čímž se zvyšovala hustota osídlení a životní podmínky ve městech se zhoršovaly. Masový příliv zažívala Praha, která i díky přibírání okolních osad v roce 1910 dosáhla na 673 tisíc obyvatel.³⁸ Samotná Praha však měla pouze 210 tisíc obyvatel. Brno si stále udržovalo post nejvýznamnějšího města na Moravě díky textilnímu a strojírenskému průmyslu, na druhé místo se dostalo souměstí Moravské a Slezské Ostravy. V polovině 18. století žila desetina obyvatel ve městech, na konci 19. století to byla již polovina.³⁹

Veselí nad Lužnicí se dle několika sčítání obyvatel, prvního provedeného v roce 1869, pyšní téměř stálým, ačkoliv pouze mírným, přírůstkem. V prvním sčítání dosáhlo počtu 1 470 obyvatel, v roce 1880 o jedenáct obyvatel více. Více než patnácti set obyvatel dosáhlo v roce 1890, v prvním roce 20. století již zmiňovaných 1 554 lidí. Velký poskok zaznamenalo sousední Mezimostí, které předstihlo Veselí díky přírůstku téměř 550 obyvatel během deseti let. V posledním předválečném sčítání lidu v roce 1910 bylo napočítáno ve Veselí celkem 1 578 obyvatel.⁴⁰

Celkově se počet obyvatel na Táborsku pohyboval ve druhé polovině 19. a na začátku 20. století okolo jednoho sta tisíc obyvatel, v průběhu sledovaného třicetiletého období pod tuto hranici neklesl.⁴¹ Hustota obyvatelstva ale patřila k nejnižším v českých zemích, stejně jako většina jižních Čech a Moravy – v roce 1869 byla pod 70 obyvatel/km². Výjimkou v dnešním Jihočeském kraji tvořily okresy Písecký a Strakonický, u nichž byl počet obyvatel na kilometr čtverečný zhruba o 20 vyšší, což však oproti severním Čechám bylo stále o třetinu méně. Na venkově v jižních Čechách na přelomu 19. a 20. století docházelo dokonce k úbytku obyvatelstva z důvodu vysoké úmrtnosti a také nízké sňatečnosti.⁴²

³⁷ Jan K. STRÍTESKÝ, *Zdravotní a populační vývoj československého obyvatelstva*, Praha 1971, s. 79.

³⁸ Tamtéž, s. 80.

³⁹ L. FIALOVÁ a kol., *Dějiny obyvatelstva*, s. 141.

⁴⁰ J. RŮŽKOVÁ – J. ŠKRABAL a kol., *Historický lexikon*, s. 268.

⁴¹ Tamtéž, s. 258

⁴² L. FIALOVÁ a kol., *Dějiny obyvatelstva*, s. 142–144.

3. Lékařský pokrok v 19. a na počátku 20. století

Velký rozvoj a nové objevy lékařské vědy byly učiněny především ve druhé polovině 19. století a na počátku minulého století, kdy zásluhou např. R. Kocha byly prokázány původci tuberkulózy a cholery. L. Pasteur v šedesátých letech 19. století zjistil, že příčinou mnoha přenosných nemocí jsou mikroby, byl u zrodu očkování proti anthraxu a vzteklině. Avšak i další desítky vědců nezaostávaly a objevily původce jiných vážných nemocí – záškrtu, břišního tyfu aj. V Rakousku v polovině 19. století byla upravena zásada o prevenci epidemie, kdy se místo čekání na více zemřelých se stejnými příznaky se měl člověk s příznaky přenosné nemoci izolovat a měla být učiněna opatření proti šíření infekce, v roce 1870 byl vydán zákon o veřejné zdravotní službě.⁴³ Tomuto zákonu předcházelo na přelomu čtyřicátých a padesátých let několik neúspěšných pokusů pražské lékařské fakulty, v čele s Ignácem Nádherným, o reformu veřejného zdravotnictví kvůli nedostatku obvodních lékařů. Na základě tohoto zákona bylo ustanoveno v českých zemích celkem 41 zeměpanských okresních lékařů. Na Moravě z iniciativy zemského výboru, i díky zdravotnímu referentovi moravského zdravotnictví Emanuelu Kusému, došlo v roce 1884 k vydání moravského zemského zdravotního zákona vytvářejícího základní síť zdejšího zdravotnického systému včetně povinnosti ustanovení jednoho obecního lékaře pro obce nad 6 000 obyvatel.⁴⁴ O čtyři roky později, poté co se dostavily příznivé účinky této úpravy, byl odhlasován český zemský zdravotní zákon. V témže roce byly v Rakousku odhlasovány zákony o nemocenském a úrazovém pojištění.⁴⁵

Po ustanovení lékařských komor se v roce 1895 stal Zdravotnický věstník o stavovském a veřejném zdravotnictví jejich orgánem, později se však věnoval již jen stavovskému zdravotnictví. Říšský zákon, vydaný v únoru 1873, zrušil zákaz ranlékařů léčit vnitřní choroby ve funkčním místě lékaře.⁴⁶

Ve druhé polovině 19. století se snížil, díky prevenci, očkování a objevům původců nemocí, počet zemřelých na do té doby rozšířené a smrtelné nemoci. Kupříkladu na neštovice zemřelo roku 1873 v českých zemích 335 lidí na 100 000

⁴³ J. K. STRÁTESKÝ, *Zdravotní a populační vývoj*, s. 59–62.

⁴⁴ Ludmila HLAVÁČKOVÁ – Pavel SVOBODNÝ, *Dějiny lékařství v českých zemích*, Praha 2004 s. 122–125.

⁴⁵ J. K. STRÁTESKÝ, *Zdravotní a populační vývoj*, s. 59–62.

⁴⁶ L. HLAVÁČKOVÁ – P. SVOBODNÝ, *Dějiny lékařství*, s. 128–130.

obyvatel, o rok později pouze 47. Další dva roky zemřela dokonce pouze třetina obyvatel oproti roku 1874, poté úmrtnost na dalších patnáct let opět mírně narostla. Vždy se ale udržela pod třetinovou mortalitou oproti roku 1873. Na konci 19. století umíralo již jen několik desítek jedinců na 100 000 obyvatel. Podobný, ačkoliv ne tak procentuálně výrazný, úspěch zaznamenal i boj proti jiným nemocem této doby – spalničkám, spále či tyfu. Naopak tuberculosa byla stále stejně nebezpečnou a patřila mezi nejvíce zabíjející nemoci ještě desítky let po začátku 20. století, zejména mezi chudší vrstvou a v průmyslových oblastech v severních Čechách či Praze. Naopak nejmenší úmrtnost na tuberculosu byla v jižní části Čech na Blatsku a Třeboňsku – pod 2 %. V 80. letech 19. století zaujímala tuberkulosa prvenství mezi nemocemi, každoročně jí podlehl okolo 14 % lidí ze všech zemřelých v kalendářním roce. Záškrt, známý i jako croup, difteritis či mázdřivka, do poloviny sedmdesátých let nebyl považován za velkou hrozbu. To změnila až epidemie, při které teprve bylo nařízeno hlášení této nemoci (poprvé v roce 1878). Poté se podařilo odhalit původce a v roce 1883 vyvinout léčebné sérum, díky kterému začala úmrtnost klesat, až téměř na šestinu v roce 1900. V roce 1893 byla přijata Bertillonova klasifikace, která obsahuje čtrnáct skupin nemocí a příčin úmrtí, a kterou postupně přijala většina států, Rakousko–Uhersko však zůstalo u své klasifikace.⁴⁷

Při rozřazení příčin do skupin Bertillonovy klasifikace zjistíme, že nejvíce lidí umíralo v této době na choroby dýchacího ústrojí, u dětí byla nejvyšší úmrtnost katarem střev a vrozenou slabostí (v roce 1892 těmito zemřelo 271 z 1 000 ze živě narozených dětí). České země patřily mezi země s nejvyšší úmrtností kojenců v Evropě.⁴⁸ Co se týče mrtvorozených dětí, mnohem vyšší procento je opět v průmyslových oblastech a především ve městech v severních Čechách v rodinách pocházejících z chudších poměrů. V okrese Liberec – město, centru textilní oblasti, je téměř dvojnásobný počet mrtvorozených oproti průměru Čech – každé desáté manželské dítě se rodilo mrtvé, nemanželských dokonce dvakrát tolik. Příliš velkou šanci na přežití neměly děti ani ve vyšším věku – kvůli nedostatečné hygieně a celkovým životním podmínkám se jich téměř 38 % nedožilo šesti let.⁴⁹

⁴⁷ J. K. STRÁTESKÝ, *Zdravotní a populační vývoj*, s. 64–68.

⁴⁸ Tamtéž, s. 71–73.

⁴⁹ Tamtéž, s. 77–78.

4. Metodika analýzy dat z knihy zemřelých obce Veselí nad Lužnicí

Analýza dat vychází ze zapsaných matričních záznamů z přelomu 19. a 20. století, především ze zapsaných příčin úmrtí. Nelze zaručit, především ke stavu lékařství v této době, že příčiny byly zjištěny správně.

Všechny matriční záznamy jsou již v originále psány v českém jazyce, výjimku tvoří příčina úmrtí, která je z většiny napsána v češtině a část v latině. Nejprve byl proveden přepis všech zhruba 2 861 řádků z knihy zemřelých do tabulek programu Microsoft Excel, sloupce však byly převzaty pouze:

1. Jméno a příjmení
2. Pohlaví
3. Místo bydliště
4. Datum úmrtí
5. Věk (ve třech sloupcích rozdělených na dožitá léta, měsíce a dny)
6. Příčina úmrtí

Vzhledem k tomu, že k dějinám této lokality nevyšlo mnoho novějších publikací, byly použity především kroniky a pamětní knihy či některé výroční brožury. Protože ale prameny k obci Mezimostí, dnešní městské části Veselí nad Lužnicí II, nebyly zdigitalizovány či se nedochovaly vůbec, bylo s vedoucí práce domluveno, že Mezimostí a okolní obce budou z této bakalářské práce vynechány. Zůstala tak obec Veselí nad Lužnicí (dnešní městská část Veselí nad Lužnicí I) s 1 030 záznamy. Jedná se o osoby, které žily ve Veselí nad Lužnicí nebo zde zemřely.

Kvůli problémům s datem úmrtí před rokem 1900 byl přidán sloupec Rok, vypočítaný pomocí funkcí Zprava (pro roky 1888–1899) a Rok (pro roky 1900–1918). Dále byl přidán sloupec Skupina s ručním rozřazením příčin úmrtí dle Bertillonovy klasifikace, ke které byly přidány dvě nové skupiny pro ulehčení provádění výpočtů (M pro mrtvorozené děti a NE pro jeden nečitelný záznam).

Většina výpočtů byla prováděna v programu Microsoft Excel, některé však přes webové rozhraní phpMyAdmin na edu.uhk.cz – většinou se jednalo o zjištění celkových počtů zemřelých dle určitých kritérií, jejichž výsledky se nalézají v kapitole Statistiky celkové a ostatní.

Průměrný věk zemřelých není úplně přesným údajem, může se lišit v řádech měsíců od skutečnosti, jelikož je vypočítáván ze záznamů knihy zemřelých, kde měsíce a dny jsou vyplněny zhruba u 43 % jednotlivců – zpravidla u kojenců, občas u dětí do 15 let a zřídka u starších osob. Roky, měsíce a dny jsou zaokrouhleny. Započítávám do tohoto čísla i mrtvorozené děti. Z těchto důvodů se tedy jedná spíše jen o informativní údaj.

Po konzultaci s doktorem MUDr. Zdeňkem Divišem (který pomohl i s latinsky zapsanými nemocemi a objasněním některých česky zapsaných příčin úmrtí), bylo určeno, že při rozlišování příčin úmrtí do skupin Bertillonovy klasifikace budou rozděleny takto:

Otok bude zařazen do skupiny VII., protože se pravděpodobně jedná o otok srdce – všichni zemřelí jsou věku vyššího než 60 let.

Pokud bude jako příčina uvedena infekční nemoc společně s jinou příčinou (edém plic po spalničkách), zařadí se do skupiny I.

Jestliže je některá příčina zapsána společně s marasmem, bude se rozdělení do skupiny provádět dle dané příčiny, jelikož je pravděpodobnější, že fatální následek pro danou osobu měla právě tato.

Jelikož tato práce využívá doslovné zápisy příčin úmrtí a hlavním cílem je zjistit příčiny úmrtí dle rozdělení do skupin Bertillonovy klasifikace, neklade si za cíl zjistit přesné počty jednotlivých příčin úmrtí a proto jsem ponechal názvy nemocí/příčin tak, jak byly zapsány. Některé nemoci se tudíž vyskytují pod několika názvy (např. meningitida/zánět blan mozkových). V kapitole o jednotlivých letech tyto nemoci uvádím v českém jazyce.

V předposlední a poslední kapitole jsou některé výsledky seřazeny v tabulce a grafu podle Bertillonovy klasifikace z roku 1929.

Skupina	Název skupiny
I.	Nemoci nakažlivé a cizopasně
II.	Rakoviny a jiné nádory
III.	Nemoci rheumatické, nemoci výživové, nemoci endokrinních žláz a jiné nemoci celkové

IV.	Nemoci krve a ústrojů krevetvorných
V.	Otravy vleké a prudké
VI.	Nemoci soustavy nervové a čidel
VII.	Nemoci ústrojí oběhu krevního
VIII.	Nemoci ústrojí dýchacího
IX.	Nemoci ústrojí zaživacího
X.	Nemoci ústrojí močového a ústrojí pohlavního
XI.	Nemoci těhotenství, porodu a stavu poporodního
XII.	Nemoci kůže a vaziva podkožního
XIII.	Nemoci kostí a ústrojí pohybu
XIV.	Vrozené vady tvarové
XV.	Zvláštní nemoci útlého věku
XVI.	Stařecká sešlost
XVII.	Smrti násilné a úrazové
XVIII.	Neurčené příčiny smrti

Tabulka 1 Skupiny nemocí podle Bertillonovy klasifikace

Skupina	Nemoci obsažené ve skupině
I.	tyf břišní i skrvnitý, spalničky, spála, neštovice, záškrt, úplavice, všechny druhy tuberkulózy, syfilis a jiné
II.	všechny druhy rakoviny a zhoubné a nezhooubné nádory
III.	revmatismus, kurděje, křivice, nemoci štítné žlázy a jiné
IV.	krvácivé stavy, chudokrevnost, leukémie a nemoci sleziny
V.	alkoholismus a otravy organickými nebo anorganickými látkami
VI.	záněty mozku a mozkových plén, krvácení do mozku, nemoci míchy, epilepsie, křeče u dětí mladších 5 let, nemoci oka a ucha
VII.	záněty srdce a jeho částí, nemoci srdce a tepen, zkomatění tepen, sněť, anomálie krevního tlaku a mízní nemoci
VIII.	nemoci hrtanu, záněty průdušek, zánět plic, pohrudnice, záducha, rozedma plic a všechny plicní nemoci s výjimkou tuberkulózy
IX.	žaludeční nemoci, záněty celého zažívacího ústrojí, střevní katarrh, průjem, cirhóza jater, kýla a vředy
X.	záněty ledvin, ledvinové kameny, nemoci mužských a ženských orgánů vyjma rakoviny
XI.	potraty, mimoděložní těhotenství, poporodní krvácení, otrava krve a poporodní nemoci
XII.	nemoci kůže, nežit či zánět vaziva
XIII.	nemoci kostí a kloubů s výjimkou tuberkulózy a revma
XIV.	vrozená vodnatelnost, rozštěp páteře a vady nazvané zrůdnosti
XV.	předčasné narození, vrozená slabost a jiné nemoci s výjimkou mrtvě narozených
XVI.	stařecká sešlost
XVII.	všechny druhy sebevraždy (oběšením, utopením, skokem z vyvýšeného místa, bodem, zastřelením a jiné), všechny druhy vraždy (vražda dítěte, vražda nožem či střelnou zbraní), napadení jedovatým zvířetem, uhoření, otrava, utopení, neobvyklá zima, blesk
XVIII.	náhlá smrt, nedostatečně určené nebo nerozlišené příčiny

Tabulka 2 Nemoci a příčiny úmrtí Bertillonovy klasifikace

5. Prezentace jednotlivých let

5.1 Rok 1888⁵⁰

V prvním roce zapsaném v knize zemřelých zesnulo celkově 47 osob, z nichž 26 bylo žen a 27 mužů, jedná se o rok s třetím nejvyšším počtem zemřelých. Jeden muž a jedna žena se dožili věku 90 let, jedno dítě mužského pohlaví se narodilo mrtvé. Průměrně věk zemřelých v tomto roce činí 28 let, 5 měsíců a 16 dní. Toto je však zejména kvůli především velkému počtu zemřelých kojenců.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	21	26	47
%	44,7 %	55,3 %	100 %

Tabulka 3 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1888

Nejvyššího procenta úmrtnosti dosáhla věková skupina dětí do jednoho roku života čítající celkem 18 dětí, což je 38,3 %. Dle pohlaví se jedná osm chlapců a deset dívek. Nejvíce z nich, 11, zemřelo na psotník, který se projevuje křečmi, v této době však tímto pojmem byly označovány všechny křeče u dětí vědoucí k jejich úmrtí. Dvě děti zemřely kvůli kataru střev, další dvě atrofii. Dalšími příčinami byly melanea, plicní záducha a jeden chlapec byl mrtvorozený.

Ve věkové skupině 1–14 let zemřelo celkem osm dětí (17 % všech zemřelých), šest hochů a dvě dívky. Obcí se prohnala nemoc spalniček, čtyři děti zemřely na problémy, které po nich nastaly (dvě na edém plic, jedno na záduchu a jedno na křeče). Dva chlapci zemřeli na záduchu, jeden na vadu srdce, jedna dívka zemřela na psotník.

Následující kategorie zahrnuje celkem pět osob ve věku 15 až 44 let, tato skupina zabírá 10,6 %. Dvě osoby zemřely na zánět plic, dvě na vadu srdce a jedna tuberculosu.

Předposlední skupina, 45–64 let (12,8 %), obsahuje celkem šest zemřelých. Čtyři z nich zemřeli vodnatelností, jeden na ochrnutí mozku a poslední osoba tuberculosu.

Poslední kategorie nad 65 let se řadí na druhé místo dle počtu zemřelých v součtu deseti. Jedná se o 21,3 % zemřelých v tomto roce. Čtyři z nich zemřeli na

⁵⁰ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 1–18.

sešlost věkem, tři kvůli vodnatelnosti. Další příčiny jsou dušnost, rakovina žaludku, vln v obličejích.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	8	10	18	38,3
1–14	6	2	8	17
15–44	1	4	5	10,6
45–64	2	4	6	12,8
65+	4	6	10	21,3
Celkem	21	26	47	100

Tabulka 4 Úmrtnost v roce 1888 dle věkových skupin

5.2 Rok 1889⁵¹

V tomto roce zemřelo o 12 osob méně oproti roku 1888, tedy 35. Z tohoto čísla bylo 17 mužů a 18 žen, nejstaršímu zemřelému bylo 84 let a dvě děti se narodily mrtvé. Průměrný věk zemřelých byl 34 let, čtyři měsíce a 11 dní.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	17	18	35
%	48,6 %	51,4 %	100 %

Tabulka 5 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1889

Skupina do jednoho roku tentokrát nebyla nejvyššího počtu, celkem zemřelo 11 dětí v této skupině, 31,4 % z celkového počtu. Hlavní příčinou byl opět psotník s pěti případy, jeden chlapec a jedna dívka byli mrtvorození. Dalšími příčinami byl katar střev, vrozená slabost, zánět břišní blány, zánět plic.

Ve věkové skupině mezi jedním a čtrnácti lety zemřelo šest osob, čtyři chlapci a dvě dívky. Příčinami byly křivice, vodnatelnost, katar střev, tuberculosa plic. U jednoho chlapce je jako příčina uvedena sešlost, jiný zemřel roztržštěním mozku po pádu předmětu.

V kategorii mezi 15 a 44 lety zemřeli celkem 3 muži, což činí 8,6 %. Dva zemřeli kvůli tuberculose, třetí po nehodě – zakrvácení následkem roztržštění paže a žeber levé strany.

Skupina osob ve věku 45 až 64 let obsahuje jednoho muže a jednu ženu. Muž zemřel kvůli ochrnutí mozku při srdeční vadě, ženě se stal fatálním karies kostí.

Nejvíce zemřelých najdeme ve skupině nad 65 let, celkově 13 (37,1 %). Žen v této skupině je sedm a mužů šest. Celkem šest osob můžeme zařadit mezi ty, které zemřely věkem – u čtyř z nich je psán marasmus a dvou sešlost věkem. Dvě zemřely kvůli zánětu plic, po jednom zemřelém má mrtvice, vodnatelnost, otok, ochrnutí mozku, ochrnutí.

⁵¹ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 19–34.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	3	8	11	31,4
1–14	4	2	6	17,1
15–44	3	0	3	8,6
45–64	1	1	2	5,7
65+	6	7	13	37,1
Celkem	17	18	35	100,0

Tabulka 6 Úmrtnost v roce 1889 dle věkových skupin

5.3 Rok 1890⁵²

Roku 1890 bylo zemřelých celkově 33, z toho 17 žen a 16 mužů. Veronika Smolíková se dožila 90 let, Vojtěch Čáp jen o půl roku méně. Jedno dítě mužského pohlaví se narodilo mrtvé. 32 let, čtyři měsíce a 18 dní je průměrný věk zemřelých v tomto roce.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	16	17	33
%	48,5 %	51,5 %	100 %

Tabulka 7 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1890

Skupina do jednoho roku měla stejný počet zemřelých jako s osobami ve věku 65 let a více. Obě skupiny tak zaujímají 27,3 % z celkového počtu zemřelých. Zemřeli tři kluci a šest dívek. Nejčastější příčinou smrti u kojenců do jednoho roku věku byl katar střev – celkem pětkrát. Psotník se zde objevuje pouze jednou, stejně tak zánět průdušek a úbytě.

Skupina 1–14 let obsahuje šest zemřelých (18,2 %), čtyři dívky a dva chlapce. Žádná příčina se neobjevuje vícerokrát než jednou. Jmenovitě jde o křivici, zánět průdušek, cholera, edém plic, tuberculosu, vadu srdce.

Následující kategorie zahrnuje celkem pět osob ve věku 15 až 44 let, tato skupina zabírá 15,2 %. Tuberculosa byla nejpočetnější příčinou smrti tohoto roku, nejčastěji se objevuje v této skupině – celkem čtyřikrát (jednou v kombinaci s Brightickou nemocí ledvin). Poslední muž z této skupiny zemřel kvůli vadě srdce.

Ve věkové skupině 45–64 let zemřely celkem čtyři osoby – tři ženy a jeden muž. Jedna žena dle záznamů nebyla nikomu známá (doslova "mrtvola neznámé ženštiny"), přibližný věk u ní byl stanoven na 45 let, příčina úmrtí není známá ("náhle"). Jediný muž z této skupiny spáchal sebevraždu oběšením. Třetí osoba zemřela na tuberculosu, poslední na vadu a ochrnutí srdce.

Poslední skupina – nad 65 let – je s počtem zemřelých na tom stejně jako ta první, liší se však poměrem počtu zemřelých dle pohlaví. Mužů zemřelo sedm, ženy pouze dvě. Tři muži a jedna žena z této skupiny zemřeli na sešlost věkem, ostatní

⁵² SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 34–48.

příčiny se vyskytly jednou – tuberculosa plic, rakovina žaludku, ochrnutí s edémem plic, otok, sněť.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	3	6	9	27,3
1–14	2	4	6	18,2
15–44	3	2	5	15,2
45–64	1	3	4	12,1
65+	7	2	9	27,3
Celkem	16	17	33	100,0

Tabulka 8 Úmrtnost v roce 1890 dle věkových skupin

5.4 Rok 1891⁵³

Tohoto roku zemřelo stejné množství osob jako o rok dříve, poměr podle pohlaví se však výrazně liší. Zemřelo 21 mužů a 12 žen, jejich průměrný věk se snížil o jeden rok. Marie Vaňatová se dožila krásného věku 95 let, podlehla rakovině.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	21	12	33
%	63,6 %	36,4 %	100 %

Tabulka 9 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1891

Nejvyšší procenta úmrtnosti dosáhla věková skupina dětí do jednoho roku života čítající celkem 15 dětí, což je 45,5 %. Jedná se o osm chlapců a deset dívek. Nejvíce z nich, šest, zemřelo na nemoci trávicího ústrojí. Různé záněty byly taktéž příčinami úmrtí – třikrát se zde objevuje zánět mozkových blan, jednou zánět průdušek, zánět plic. Dalšími příčinami jsou atrofie, záškrty, psotník, ochrnutí plic.

I v následující věkové kategorii se objevuje záškrta, zde dvě dívky na něj zemřely. Toto je jediná příčina úmrtí v této skupině a tak se jedná o nejméně početnou skupinu (6,1 %) tohoto roku.

Další kategorie je početnější pouze o jednu osobu. Ve věku 15 až 44 let zemřeli dva muži a jedna žena. Všichni tři zemřeli na obtíže s plícemi, žena na edém plic, první muž na tuberculosu a ochrnutí plic, druhý kvůli zánětu a edému plic.

Předposlední skupina, 45–64 let (15,2 %), obsahuje celkem pět zemřelých – čtyři muže a jednu ženu. Ta zemřela na rakovinu žaludku. Dalšími příčinami jsou vodnatelnost z vady srdce, abscese dutiny břišní, novotvar žláz krčních a blíže velkých cév, ochrnutí plic.

Poslední kategorie nad 65 let se řadí s velkým odstupem na druhé místo dle počtu zemřelých s osmi zemřelými, což činí 24,2 % zemřelých v tomto roce. Tři osoby zemřely na rakovinu (pobřišnice, žaludku a požeráku), u dalších tří byl příčinou marasmus. Dvakrát se zde objevuje mrtvice.

⁵³ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 49–61.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	9	6	15	45,5
1–14	0	2	2	6,1
15–44	2	1	3	9,1
45–64	4	1	5	15,2
65+	6	2	8	24,2
Celkem	21	12	33	100,0

Tabulka 10 Úmrtnost v roce 1891 dle věkových skupin

5.5 Rok 1892⁵⁴

Roku 1892 zemřelo nejvíce osob ze všech sledovaných let, 25 z nich bylo žen, 24 mužů. Průměrně se lidé dožili 29 let, čtyř měsíců a 12 dnů.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	24	25	49
%	49 %	51 %	100 %

Tabulka 11 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1892

Nejvíce zemřelých je opět v kategorii do jednoho roku, celkově 16 dětí (32,7 %). Nejčastější příčinou je zde katar střev a psotník, obě se čtyřmi záznamy. Jedna holčička byla porozena mrtvá a jeden hoch zemřel při porodu. Dalšími příčinami jsou především nemoci dýchacího ústrojí. Mezi ně patří dvakrát zánět dýchacích trubic, jednou zánět plic, zánět průdušek. Dále se zde objevuje zánět mozkových blan a vysílení.

V následující věkové kategorii se objevuje třikrát u děvčat záškrt, dvakrát zapsaný jako croup. Do této skupiny náleží celkem devět dětí a hlavní obtíže byly stejně jako v první kategorii spojené s dýchacím ústrojím. Dvakrát je zapsán zánět průdušek a plic, jednou záducha, zánět blan mozkových, křivice, psotník.

Další kategorie 15–44 let je nejmenší v tomto roce (8,2 %). Hlavní příčinou se stala tuberculosa plic se třemi záznamy, u jediné ženy v této skupině vodnatelnost.

Předposlední skupina zahrnuje tři muže a čtyři ženy. Jeden muž byl přejet vlakem v Třeboni, další se utopil. Vada srdce, ochrnutí srdce, tuberculosa plic, vodnatelnost a marasmus – to jsou další příčiny úmrtí.

Kategorie lidí ve věku 65 let a více obsahuje celkem 13 záznamů, což je 26,5 % celkového počtu v tomto roce. Sešlost věkem se objevuje pouze u třech z nich a nejvíce zemřelých opět spadá pod nemoci dýchacího ústrojí, ale dvakrát je zde zapsána i influenza. Zánět plic se objevuje taktéž dvakrát, jednou mrtvice, ochrnutí plic, vodnatelnost, ochrnutí střev, vada srdce a rakovina žaludku.

⁵⁴ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 61–75.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	11	5	16	32,7
1–14	2	7	9	18,4
15–44	3	1	4	8,2
45–64	3	4	7	14,3
65+	5	8	13	26,5
Celkem	24	25	49	100,0

Tabulka 12 Úmrtnost v roce 1892 dle věkových skupin

5.6 Rok 1893⁵⁵

Roku 1893 bylo zemřelých celkově 48, z toho 28 mužů, 19 žen a u jednoho mrtvě narozeného plodu nebylo uvedeno pohlaví (není započítán ani do jedné tabulky, celková procenta obou tabulek však vycházejí z celkového počtu zemřelých, do kterého je započítán). Věku 91 let se dožil Matěj Vančura. 28 let, pět měsíců a 11 dní je průměrný věk zemřelých v tomto roce. Tento rok je nejvyrovnanějším, co se týče počtu zemřelých při rozdělení do skupin podle věku – vyjma první kategorie.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	28	19	47
%	58,3 %	39,6 %	97,9 %

Tabulka 13 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1893

Nejvyšší procenta úmrtnosti dosáhla věková skupina dětí do jednoho roku života čítající celkem 18 dětí, což je 36,2 %. Dle pohlaví se jedná deset chlapců a sedm dívek. Nejvíce z nich, pět, má jako příčinu opět uveden psotník, čtyřikrát je zaznamenána vrozená slabost. Žaludeční či střevní katar se zde objevuje třikrát. Zánět průdušek byl jako příčina zapsán dvakrát, jednou po spalničkách. Dva plody se narodily mrtvé, jeden mužský, druhý nespécifikovanž. Ostatní příčiny jsou úbytě, vada srdce.

Skupina 1–14 let obsahuje sedm zemřelých (14,9 %), dvě dívky a pět chlapců. Žádná příčina se neobjevuje víckrát než jednou. Jmenovitě jde o katar střev, záduchu, psotník, difterii (záškrť), ochrnutí srdce při brightické nemoci ledvin, zánět pohrudnice a plic po spalničkách a tuberculosu.

Následující kategorie zahrnuje také sedm osob ve věku 15 až 44 let a ani zde se neobjevuje žádná z příčin vícekrát. U sedmnáctileté Rosalie Plecrové je uvedena jako příčina mrtvice, dalšími příčinami jsou edém plic, pyothorax, vada srdce, tyfus, zánět pobřišnice a rakovina žaludku.

Ve věkové skupině 45–64 let taktéž zemřelo sedm osob – dvě ženy a pět mužů. Nejvíce obětí měla rakoviny, u dvou mužů to byla rakovina žaludku a u ženy dělohy. Ostatní příčiny jsou rozedma a edém plic, edém plic, tuberculosa a dušnost.

V poslední skupině se již počet osob mění na devět. Čtyřikrát se zde objevuje sešlost věkem, dvakrát edém plic, jednou mrtvice, vada srdce a rozedma plic.

⁵⁵ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 76–97.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	10	7	17	35,4
1–14	5	2	7	14,6
15–44	2	5	7	14,6
45–64	5	2	7	14,6
65+	6	3	9	18,8
Celkem	28	19	47	97,9

Tabulka 14 Úmrtnost v roce 1893 dle věkových skupin

5.7 Rok 1894⁵⁶

V tomto roce zesnulo celkově 42 osob, z nichž 28 bylo mužů a 14 žen, jedná se o rok s třetím nejvyšším počtem zemřelých. Jeden muž se dožil věku 90 let. Průměrný věk v tomto roce je společně s tím následujícím nejnižším, činí 22 let pět měsíců a 12 dní. Jedná se o rok s druhým nejvyšším počtem zemřelých dětí v kategorii 1–14 let. Infekční nemoci se objevují v tomto roce velmi často.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	28	14	42
%	66,7 %	33,3 %	100 %

Tabulka 15 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1894

Nejvíce zemřelých najdeme ve skupině do jednoho roku věku, celkově 15 (35,7 %). Jedná se o devět chlapců a šest dívek. Dvě děti zemřely při porodu. Třikrát jsou příčinou úbytě, dvakrát záškrť. Dále se zde objevují pětkrát nemoci nervového ústrojí, dvakrát katar střev, jednou záněť průdušek,

Věková skupina 1–14 let se řadí na druhé místo dle počtu zemřelých v součtu 12, což je 28,6 % zesnulých v tomto roce. Drtivá většina dětí zemřela na záškrť, psaný i jako difterie a croup. Jedná se celkem o devět z nich. Tuberculosa plic po tyfu a psotník jsou další příčiny. Je zde zapsán i marasmus.

Tuberculosa se objevuje i v následující skupině a to dvakrát. Jeden muž zemřel po nehodě, kdy byl přejet strojem. Scrophulosa, ochrnutí mozku, záněť plic a protržení hlízy v životě jsou zbývající příčiny úmrtí. V této skupině zemřelo pět mužů a jedna žena, což je celkem 14,3 % všech zemřelých.

Marie Čechová je jedinou zástupkyní předposlední kategorie, zemřela na záněť plic.

Poslední kategorie nad 65 let čítá šest mužů a dvě ženy. Šest z nich zemřelo na marasmus, jeden muž na otok srdce a jedna žena kvůli marasmu po mrtvici.

⁵⁶ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 97–117.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	9	6	15	35,7
1–14	8	4	12	28,6
15–44	5	1	6	14,3
45–64	0	1	1	2,4
65+	6	2	8	19,0
Celkem	28	14	42	100,0

Tabulka 16 Úmrtnost v roce 1894 dle věkových skupin

5.8 Rok 1895⁵⁷

Tohoto roku zemřelo 15 mužů a 16 žen, věkový průměr zůstal stejně nízký jako v roce minulém. Nejstarší osoby se dožily 88 a 92 let.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	15	16	31
%	48,4 %	51,6 %	100 %

Tabulka 17 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1895

Nejvyššího procenta úmrtnosti dosáhla znovu věková skupina dětí do jednoho roku života čítající celkem 15 dětí, což je 48,4 %. Jedná se o deset chlapců a pět dívek. Dva z nich se na svět dostali jako mrtví, jeden plod odumřel ještě nedonošený. Třikrát je zaznamenán psotník jako příčina úmrtí, čtyřikrát i vrozená slabost, dvakrát zánět blan mozkových. Najdeme zde i úbytě, křivici, katar plic, zánět střev a žaludku.

Ve druhé věkové skupině se poprvé objevuje nemoc bronchitis. Dále je zde dvakrát záškrť, jednou úbytě a katar střev. Zemřelých dětí v této skupině je tedy dohromady pět, dva hoši a tři dívky.

Věková skupina 15–44 je nejméně početnou v tomto roce se dvěma zesnulými ženami. Jedna zemřela na tyfus, druhá na zdravotní komplikace jíím způsobenými – edém plic a ochrnutí srdce.

Předposlední skupina, 45–64 let (15,2 %), obsahuje celkem tři zemřelé – dva muže a jednu ženu. Ta zemřela na rakovinu vaječníku. Muži zemřeli na zánět ledvin a mrtvici.

Poslední kategorie nad 65 let se řadí s velkým odstupem na druhé místo dle počtu zemřelých v součtu šesti, což činí 19,4 % zemřelých v tomto roce. Tři z nich zemřeli stářím, po jednom úmrtí mají příčiny mrtvice, rakovina vaječnic s rozedmou (plic) a arthritida nodosa.

⁵⁷ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 117–125.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	10	5	15	48,4
1–14	2	3	5	16,1
15–44	0	2	2	6,5
45–64	2	1	3	9,7
65+	1	5	6	19,4
Celkem	15	16	31	100,0

Tabulka 18 Úmrtnost v roce 1895 dle věkových skupin

5.9 Rok 1896⁵⁸

Roku 1896 zemřelo celkově 37 osob, z nichž 15 bylo mužů a 22 žen. Průměrný věk se zvýšil oproti posledním dvěma rokům, lidé se dožili 25 let, čtyř měsíců a 13 dnů.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	15	22	37
%	40,5 %	59,5 %	100 %

Tabulka 19 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1896

Nejvíce zemřelých je opět v kategorii do jednoho roku věku, celkově 18 dětí (48,6 %). Nejčastější příčinou je opět psotník se šesti záznamy, čtyři úmrtí si připsala vrozená slabost a katar stěv. Poprvé se objevuje příčina gastroenteritida u dvou dětí. Dalšími příčinami jsou tuberculosa plic, zánět blan mozkových.

V následující věkové kategorii jsou zapsány pouze tři dívky. Jedna zemřela na záškrť, další na vodnatelnost mozku. Poslední zemřela na padoucnici, což je dobové označení pro epilepsii.

Věková skupina 15–44 let obsahuje čtyři záznamy, tři ženy a jednoho muže. Příčinou jeho úmrtí je astma, dvě ženy zemřely kvůli tuberculose plic a jedna na mrtvici.

Předposlední skupina obsahuje stejný počet osob jako druhá kategorie, jen jsou s opačným počtem osob rozdělených dle pohlaví. Každá z těchto skupin tak zabírá 10,8 % z celkového čísla zemřelých. Příčinami úmrtí byly tuberculosa plic, mrtvice, zánět plic, vřed žaludku.

Kategorie lidí ve věku 65 let a více obsahuje celkem osm zemřelých, což je 21,6 % celkového počtu v tomto roce. Sešlost věkem se objevuje u poloviny z nich, dále je zde arthritis nodosa, mrtvice, otok, vřed žaludku.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	6	12	18	48,6
1–14	0	3	3	8,1
15–44	1	3	4	10,8
45–64	3	1	4	10,8
65+	5	3	8	21,6
Celkem	15	22	37	100,0

Tabulka 20 Úmrtnost v roce 1896 dle věkových skupin

⁵⁸ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 125–135.

5.10 Rok 1897⁵⁹

36 osob zemřelo v roce 1897, rozdělených přesně na dvě poloviny dle pohlaví. Jedno dítě mužského pohlaví zemřelo při umělém porodu. 25 let, pět měsíců a 12 dní je průměrný věk zemřelých v tomto roce.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	18	18	36
%	50 %	50 %	100 %

Tabulka 21 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1897

První kategorie opět dosáhla nejvyššího čísla zemřelých, celkem se jedná o 13 jedinců (36,1 %), tři dívky a deset chlapců. Nejčastěji se zde objevuje katar střev (čtyřikrát), dvakrát zánět blan mozkových, zánět průdušek a vrozená slabost. Po jednom úmrtí mají atrofie a záducha.

Skupina 1–14 let obsahuje pět zemřelých (18,2 %), čtyři dívky a jednoho hochu. Žádná příčina se neobjevuje víckrát než jednou. Příčinami úmrtí v této skupině jsou psotník, zánět plic, atrofie, cirhóza jater a vada srdce.

Následující kategorie zahrnuje taktéž celkem pět osob ve věku 15 až 44 let ve stejném poměru jako skupina druhá. Tuberculosis byla nejpočetnější příčinou smrti v této skupině se čtyřmi záznamy. Poslední žena zemřela na ulcus ventriculi (žaludeční vřed).

Ve věkové skupině 45–64 let zemřelo také pět lidí – tři muži a dvě ženy. Ženy zemřely na brightickou nemoc ledvin a ochrnutí mozku při blbosti. Muži zemřeli kvůli vodnatelnosti, zánětu plic a rakovině žaludku.

Poslední skupina – nad 65 let – obsahuje tři muže a pět žen, což je 22,2 % zemřelých tohoto roku. Jeden muž "zmrznul náhodou", třikrát se zde objevuje plicní choroba, jednou vřed žaludku s otokem, vodnatelnost z vady srdce, mrtvice a otok srdce s katarom plic.

⁵⁹ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 135–144.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0-1	10	3	13	36,1
1-14	1	4	5	13,9
15-44	1	4	5	13,9
45-64	3	2	5	13,9
65+	3	5	8	22,2
Celkem	18	18	36	100,0

Tabulka 22 Úmrtnost v roce 1897 dle věkových skupin

5.11 Rok 1898⁶⁰

V roce 1898 zemřelo celkem 21 mužů a 18 žen, celkem tedy 39 osob. Průměrný věk zemřelých byl 31 let, šest měsíců a devět dnů. Dvě děti mužského pohlaví se narodily mrtvorozené. Karel Švarc se dožil 86 let.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	21	18	39
%	53,8 %	46,2 %	100 %

Tabulka 23 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1898

Do skupiny zemřelých ve věku necelých dvanácti měsíců náleží přesně třetina z celkového počtu 39. Jedná se o deset hochů a tři dívky. Vrozená slabost byla hlavní příčinou úmrtí v této kategorii se čtyřmi případy. Dva hoši zemřeli na zánět mozkových blan a jiní dva na atrofii, dalšími příčinami jsou katar střev, spalničky a zánět plic, enteritida.

V následující věkové kategorii zemřeli dva chlapci kvůli spalničkám, další dva na zánět blan mozkových. Dále se zde objevují atrofie, záškrť, tuberculosa. Celkově sem patří čtyři hoši a tři dívky, což je 17,9 % zemřelých z roku 1898.

Další kategorie 15–44 let je nejmenší v tomto roce (5,1 %). Jedna žena zemřela kvůli rakovině žaludku, druhá na tuberculosu plic.

15,4 % zemřelých náleží do skupiny osob ve věku 45 až 64 let, dva muži a čtyři ženy. V této kategorii se objevuje pouze jedna choroba dvakrát – rakovina. Ostatními příčinami byly ochrnutí srdce, zánět plic, katar střev a tuberculosa, které mají po jednom záznamu.

Kategorie lidí ve věku 65 let a více obsahuje celkem 11 zemřelých, což je 28,2 % celkového počtu v tomto roce. Tři zesnulí mají jako příčinu zapsán marasmus. Dva záznamy jsou u příčin úmrtí mrtvice a otok, zbývajících příčinami jsou vada srdce, mrtvice, chrlení krve, astma, rakovina žaludku.

⁶⁰ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 145–155.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0-1	10	3	13	33,3
1-14	4	3	7	17,9
15-44	0	2	2	5,1
45-64	2	4	6	15,4
65+	5	6	11	28,2
Celkem	21	18	39	100,0

Tabulka 24 Úmrtnost v roce 1898 dle věkových skupin

5.12 Rok 1899⁶¹

Tohoto roku zemřelo 18 mužů a 23 žen, čímž celkový počet dosáhl čísla 41. Nejstarší muž se dožil 85 let, průměrný věk zemřelých naposledy klesl pod 30 let. Činil 25 roků, šest měsíců a devět dní. To bylo zapříčiněno velkým počtem zesnulých kojenců a tří mrtvorozených dětí.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	18	23	41
%	43,9 %	56,1 %	100 %

Tabulka 25 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1899

Nejvyšší procenta úmrtnosti dosáhla znovu věková skupina dětí do jednoho roku života čítající celkem 22 dětí, což je 53,7 %. Jedná se o osm chlapců a 14 dívek. Toto je nejvyšší počet zemřelých spadajících pod jednu kategorii za všechny sledované roky. Nejvyšší počet úmrtí je připsán vrozené slabosti, celkem se jedná o šest případů. Vícekrát je zde uvedena bronchitida a meningitida (ta třikrát jako meningitis a třikrát jako zánět blan mozkových). Objevuje se zde také záškrť, gastroenteritida či ochrnutí srdce. Je zde také jediný záznam emklampsie, který se nikdy více již neobjevuje. Jedná se o nemoc především těhotných žen spojovaný s poruchou placenty. Proto je i malá pravděpodobnost, že postihne samotný plod.

Ve druhé skupině jsou tři záznamy – dvě dívky a jeden hoch. Ten zemřel na bronchitidu, u dívek jsou uvedeny příčiny meningitida a artritida.

Věková skupina 15–44 je opět nejméně početnou se dvěma zesnulými ženami. Obě dvě zemřely na tuberculosu plic.

Předposlední skupina 45–64 let (12,2 %) obsahuje čtyři zemřelé muže a jednu ženu. Třikrát zabýjela tuberculosa, žena zemřela na rakovinu jater, poslední muž podlehl cirhóze jater.

Kategorie nad 65 let se řadí s velkým odstupem na druhé místo dle počtu zemřelých v součtu devíti, což činí 22 % zemřelých v tomto roce. Tři z nich zemřeli

⁶¹ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 155–165.

stářím. Dvakrát je uvedena rakovina žaludku, jednou emfyzém plic, vřed žaludku a apoplexie. Apoplexie je pravděpodobně jiné označení pro mrtvici.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0-1	8	14	22	53,7
1-14	1	2	3	7,3
15-44	0	2	2	4,9
45-64	4	1	5	12,2
65+	5	4	9	22,0
Celkem	18	23	41	100,0

Tabulka 26 Úmrtnost v roce 1899 dle věkových skupin

5.13 Rok 1900⁶²

V prvním roce minulého století zemřelo celkem 46 osob, 25 mužů a 21 žen. Toto číslo je nejvyšší ze všech let 20. století. Objevuje se zde jeden záznam bez zapsaného věku a příčiny úmrtí. Jedná se o Marii Bouškovou. Je započítána do tabulky uvádějící pohlaví, z tabulky věkové skupiny je vynechána, procento však vychází z celkového počtu zemřelých. Tři děti se mrtvě narodily, z toho byla jedna dívka. Průměrný věk činí 31 let, šest měsíců a deset dnů.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	25	21	46
%	54,3 %	45,7 %	100 %

Tabulka 27 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1900

První věková skupina po deseti letech nedosahuje nejvyššího procenta všech zemřelých, v počtu 10 je až třetí s 23,9 %. Tříkrát se zde objevuje enteritida, jednou zánět plic, záškrt, meningitida, zánět plic a vrozená slabost.

Věková kategorie mezi jedním a čtrnácti lety obsahuje společně s poslední skupinou nejvyšší počet záznamů (15). Deset hochů a pět dívek spadá pod tuto skupinu. Více než polovina příčin spadá pod infekční onemocnění. Pětkrát se zde vyskytuje záškrt, dvakrát spála a jednou tuberculosa. Dále je zde zánět ledvin, ochrnutí plic, meningitida, enteritida a třikrát bronchitida.

Následující kategorie zahrnuje tři osoby. Jeden muž a žena zemřeli na tuberculosu plic, příčinou úmrtí druhého muže byla influenza při vadě srdeční.

Předposlední skupina, 45–64 let, je nejméně početnou se dvěma zemřelými ženami v prvním roce minulého století. Příčinami úmrtí byly tuberculosa plic a zánět plic.

Do poslední kategorie nad 65 let spadá 15 osob (32,6 %), z nichž devět je žen. Nejvíce osob zemřelo na marasmus, celkem se jedná o 11 záznamů. Příčiny zbývajících dvou mužů jsou mrtvice a ochrnutí plic, u žen se jedná o zánět plic při chřipce a erysipel faciei pyaemia, což je bakteriální onemocnění kůže.

⁶² SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 165–176.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	7	3	10	21,7
1–14	10	5	15	32,6
15–44	2	1	3	6,5
45–64	0	2	2	4,3
65+	6	9	15	32,6
Celkem	25	20	45	97,8

Tabulka 28 Úmrtnost v roce 1900 dle věkových skupin

V tomto roce proběhlo sčítání lidu, při kterém bylo ve Veselí nad Lužnicí napočítáno celkem 1 554 obyvatel, z nichž 46 zemřelo. Procentuální úmrtnost tedy činí 2,96 %.

5.14 Rok 1901⁶³

39 osob zemřelo v roce 1901. Průměrný věk zemřelých z tohoto roku se zvedl na 46 let, čtyři měsíce a 13 dní. Zesnulo 20 žen a 19 mužů. Sedm obyvatel se dožilo věku 80 let a více.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	19	20	39
%	48,7 %	51,3 %	100 %

Tabulka 29 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1901

Ve věku nižším než jeden rok zemřelo 11 osob, což je 28,2 % zemřelých. Šest z nich bylo chlapců, pět dívek. Enteritida má čtyři zápisy, meningitida dva. Zánět plic, bronchitida, zánět plic, atrofie, psotník jsou dalšími příčinami. Poslední dívka zemřela na spalničky (zápis morbilli).

Karel Votýpka je jediným zástupcem druhé věkové kategorie, zemřel ve věku šesti let na meningitidu.

Skupina věku 15–44 let obsahuje záznamy tří osob, což je dohromady 7,7 %. Žena zemřela na zánět pobřišnice, první muž na caries kostí, druhý kvůli nemoci ledvin zvané uremie.

Čtyři ženy a jeden muž jsou zaznamenáni v předposlední věkové kategorii. Muž zemřel na mrtvici, příčinami úmrtí žen byly ochrnutí mozku, rakovina dělohy, otok, vada s ochrnutím srdce.

Poslední skupina obsahuje nejvyšší počet zesnulých osob v kategorii nad 65 let za všechny sledované roky. Jedná se o 19 osob, rozdělených na deset žen a devět mužů. Celkem deset z nich má jako příčinu uveden marasmus. Dvakrát je zde rakovina žaludku, vada srdce a mrtvice, jednou rakovina vaječníků, otok, zánět plic.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	6	5	11	28,2
1–14	1	0	1	2,6
15–44	2	1	3	7,7
45–64	1	4	5	12,8
65+	9	10	19	48,7
Celkem	19	20	39	100,0

Tabulka 30 Úmrtnost v roce 1901 dle věkových skupin

⁶³ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 176–189.

5.15 Rok 1902⁶⁴

V roce 1902 zemřelo celkem 17 mužů a 16 žen, celkem tedy 33 osob. Průměrný věk zemřelých se oproti minulému roku snížil o jeden měsíc. Marie Malechová se dožila věku 94 let. Jedna dívka zemřela během předčasného porodu.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	17	16	33
%	51,5 %	48,5 %	100 %

Tabulka 31 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1902

Ve skupině novorozenců je šest záznamů, tři chlapci a tři dívky. Tato skupina zabírá 18,2 % z 33 zemřelých osob. Dva kojenci zemřeli na vrozenou slabost, další dva enteritidu. Poslední živě narozený kojenec zemřel na atrofii.

V následující věkové kategorii zemřeli jeden chlapec na zánět pobřišnice a dívka kvůli rheumatismu.

Další kategorie 15–44 let obsahuje pět mužů a dvě ženy – dohromady 21,2 % zemřelých roku 1902. Celkem čtyři mrtvé si připsala tuberculosa plic, po jednom zemřelém mají mrtvice, ochrnutí srdce a rakovina dělohy.

Mrtvice, tuberculosa, edém plic a ochrnutí srdce – to jsou jednotlivé příčiny čtyř osob ve věku 45 až 64 let. Tato skupina čítá 12,1 %.

42,4 % zemřelých náleží do skupiny osob ve věku 65 let a více. Dle pohlaví se jedná o pět mužů a devět žen. Čtyři z nich zemřeli věkem. Dvě ženy zemřely na rakovinu, kvůli vodnatelnosti zemřely i jiné dvě ženy. Muži zemřeli na tuberculosu plic, sepsi krve, zánět plic, mrtvici a marasmus. U poslední ženy je jako příčina uvedena pyemie z hlízy.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	3	3	6	18,2
1–14	1	1	2	6,1
15–44	5	2	7	21,2
45–64	3	1	4	12,1
65+	5	9	14	42,4
Celkem	17	16	33	100,0

Tabulka 32 Úmrtnost v roce 1902 dle věkových skupin

⁶⁴ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 189–201.

5.16 Rok 1903⁶⁵

Roku 1903 zesnulo celkově 36 osob, z nichž 17 bylo mužů a 19 žen. Průměrný věk se snížil na 38 let, šest měsíců a 15 dní. Jedna žena se dožila 90 let. Tento rok byl nešťastným zejména pro Dominika Votýpku z domu čp. 149 – v listopadu zemřela při porodu důsledkem operace jeho žena Marie Votýpková i jejich mrtvě narozená dcera, pojmenovaná Anonyma. Jen o pět dní předtím jim zemřela pětiletá dcera Marie na záškrť a v červnu ještě roční dcera Karolína na křivici a ochrnutí plic.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	17	19	36
%	47,2 %	52,8 %	100 %

Tabulka 33 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1903

Tento rok je posledním, ve kterém počet zemřelých novorozenců dosáhl na číslo deset nebo vyšší. Jedná se o šest hochů a pět dívek, což dohromady dává 30,6 % zemřelých. Hlavní příčinou jejich úmrtí byla gastroenteritida, které podlehl pět z nich. Zánět plic, bronchitida, vrozená slabost (dvakrát), meningitida jsou dalšími příčinami.

V následující věkové kategorii 1–14 let jsou zapsány dvě dívky a jeden chlapec. Obě dívky jsou výše zmíněnými dcerami Dominika Votýpky. Zánět plic byl příčinou úmrtí chlapce.

Věková skupina 15–44 let obsahuje šest záznamů, čtyři ženy a dva muže (16,7 %). Jednou ze žen je Marie Votýpková, která zemřela během porodu. První z mužů zemřel na tzv. Werlhofovu nemoc, což je autoimunitní onemocnění, při které se tvoří nadměrné množství krevních destiček. Druhý muž zemřel na ochrnutí srdce. Zbývající ženy zemřely kvůli vadě srdce, ochrnutí mozku a ochrnutí srdce.

Předposlední skupina čítá pouze jednu zemřelou ženu, u níž je jako příčina uveden edém plic.

Kategorie lidí ve věku 65 let a více zabírá 41,7 % počtem 15 osob. Hlavní příčinou byla opět sešlost věkem (šest zemřelých). Mrtvice se zde objevuje dvakrát, stejně jako rakovina jícnu. Tuberculosa, vodnatelnost, ztuchnutí srdce, ochrnutí plic jsou dalšími příčinami. Jedna žena byla zabita vozem.

⁶⁵ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 201–216.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	6	5	11	30,6
1–14	1	2	3	8,3
15–44	2	4	6	16,7
45–64	0	1	1	2,8
65+	8	7	15	41,7
Celkem	17	19	36	100

Tabulka 34 Úmrtnost v roce 1903 dle věkových skupin

5.17 Rok 1904⁶⁶

29 osob zemřelo v tomto roce, rozdělených na 12 mužů a 17 žen. Tři děti zemřely před a nebo během porodu. 45 let, pět měsíců a devět dní je průměrný věk zemřelých v tomto roce.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	12	17	29
%	41,4 %	58,6 %	100 %

Tabulka 35 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1904

První kategorie dosáhla počtu sedmi (24,1 %), tři dívky a čtyři hoši. Tři z nich nepřežili porod – jedno umřelo při umělém porodu, druhé při klasickém porodu a poslední ještě před porodem. Bronchitida a vrozená slabost jsou zbývajícími příčinami.

Skupina věku 1–14 let obsahuje pouze jednoho zemřelého hochu, příčinou jeho skonu byly úbytě.

Ve věkové skupině 15–44 let zemřely tři ženy. U dvou z nich byla příčinou tuberculosa plic, u třetí vada srdce.

Následující kategorie zahrnuje sedm osob ve věku 45 až 64 let (24,1 %). Objevuje se zde i marasmus. Mrtvice byla příčinou skonu dvou osob, vada srdce, zánět ledvin, rakovina mají po jednom záznamu. U Marie Vlkové se objevuje dokonce pět příčin (edém plic, kornatění cév, vada klapky, ochrnutí srdce, částečná embolie mozku). Jelikož tři z nich patří mezi vady srdeční a prvotní příčinou byla pravděpodobně vada srdečních chlopní, byla zařazena do skupiny VII. Nemoci ústrojí oběhu krevního.

Poslední skupina – nad 65 let – obsahuje čtyři muže a sedm žen, což je 37,9 % zemřelých tohoto roku. Opět nejčastější příčinou je marasmus. Tříkrát se zde vyskytuje mrtvice, jednou otrava krve, arteriosklerosa, vada srdce, rakovina.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	4	3	7	24,1
1–14	1	0	1	3,4
15–44	0	3	3	10,3
45–64	3	4	7	24,1
65+	4	7	11	37,9
Celkem	12	17	29	100,0

Tabulka 36 Úmrtnost v roce 1904 dle věkových skupin

⁶⁶ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 216–230.

5.18 Rok 1905⁶⁷

Roku 1905 zesnulo celkově 27 osob, z nichž 10 bylo mužů a 17 žen. Průměrný věk v tomto roce činí 49 let, osm měsíců a 13 dní. Dva muži se dožili věku 87 a 88 let.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	10	17	27
%	37 %	63 %	100 %

Tabulka 37 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1905

Do skupiny novorozenců spadají tři hoši a tři dívky, což je 22,2 % zemřelých v tomto roce. U dvou z nich je zaznamenána vrozená slabost, další příčiny jsou gastroenteritida, meningitida, bronchitida, katar žaludku a střev.

Následující dvě kategorie mají po jednom záznamu. Ve skupině 1–14 let se jedná o Vladislava Votýpku, který zemřel na zánět blan mozkových.

Jan Dvořák je jediným zástupcem další kategorie, příčina jeho skonu je však neznámá. Tento záznam byl do knihy zemřelých zapsán až v roce 1948.

Šest žen a jeden muž jsou zapsáni ve věkové skupině 45 až 64 let. To je 25,9 % zesnulých. Vada srdce s otokem se objevuje celkem třikrát, arteriosklerosa, zánět plic, ochrnutí mozku a srdce, vada srdce s vodnatelností jsou zbývajícími příčinami.

Rakovina se vyskytuje celkem pětkrát u osob ve věku 65 let a vyšším. Celkem do této skupiny patří 12 osob, což je 44,4 %. Sešlost věkem je zapsána třikrát, vada srdce dvakrát. Mrtvice a bronchitida mají po jednom záznamu.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	3	3	6	22,2
1–14	1	0	1	3,7
15–44	1	0	1	3,7
45–64	1	6	7	25,9
65+	4	8	12	44,4
Celkem	10	17	27	100,0

Tabulka 38 Úmrtnost v roce 1905 dle věkových skupin

⁶⁷ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 230–245, 252.

5.19 Rok 1906⁶⁸

V tomto roce zemřelo osm mužů a 13 žen. Průměrný věk zemřelých se rovná 46 letům a třem dnům. Dvě děti byly mrtvorozené, jedno "před porodem zemřelo a shnilo".

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	8	13	21
%	38,1 %	61,9 %	100 %

Tabulka 39 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1906

Do skupiny novorozenců patří tři děti (14,3 %), z nichž dva hoši se narodili mrtvorození. Dívka zemřela kvůli vrozené slabosti.

Taktéž ve skupině věku 1–14 let jsou tři záznamy, všechny zemřelé jsou dívky. Jedna dívka zemřela kvůli bronchitidě, druhá vadě srdce. Třetí se utopila při koupání.

Skupina věku 15–44 let má zaznamenány také pouze ženy, avšak jen dvě. U obou byla příčinou tuberculosa plic.

Dva muži a tři ženy patří do kategorie 45–64 let, což je 23,8 %. Dvě osoby zemřely kvůli rakovině, dalším dvěma byl osudným vřed žaludku – každá z těchto dvou příčin se u obou pohlaví vyskytuje jednou. Vada srdce a jeho otok byl osudným pro třetí ženu.

Do poslední skupiny patří osm osob, rozdělených dle pohlaví půl na půl. Rakovina žaludku je zaznamenána dvakrát, stejně jako marasmus a vada srdce. Ochrnutí mozku a pád z vozu, při kterém si Jakub Pokorný přivodil poškození míchy, jsou zbývající dvě příčiny.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	2	1	3	14,3
1–14	0	3	3	14,3
15–44	0	2	2	9,5
45–64	2	3	5	23,8
65+	4	4	8	38,1
Celkem	8	13	21	100,0

Tabulka 40 Úmrtnost v roce 1906 dle věkových skupin

⁶⁸ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 245–259.

5.20 Rok 1907⁶⁹

V roce 1907 zemřelo téměř dvojnásobné množství osob oproti předchozímu – 40. Rozděleno podle pohlaví se jedná o 21 žen a 19 mužů. Průměrný věk se zvýšil na 47 let, čtyři měsíce a devět dnů. Jeden ženský plod byl porozen jako nedonošený.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	19	21	40
%	47,5 %	52,5 %	100 %

Tabulka 41 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1907

Do kategorie novorozenců spadá sedm dětí, tři hoši a čtyři dívky, což činí 17,5 % zemřelých v roce 1907. Dvakrát se příčinou úmrtí stal zánět blan mozkových, jednou enteritida, gastroenteritida, bronchitida a atrofie.

V následující věkové kategorii jsou zapsány dvě roční děti – jeden hoch a jedno děvče. To zemřelo kvůli křivici, hochovi byla osudnou meningitida. Tato skupina zabírá 5 % zemřelých.

Věková skupina 15–44 let obsahuje stejný počet zesnulých jako první kategorie, jen s prohozenými součty dle pohlaví. Tuberculosa se zde objevuje dvakrát, ostatní příčiny mají po jednom záznamu. Jedná se o zánět žlučníku, cukrovku (ta se objevuje poprvé), otravu krve, rakovinu. U poslední ženy je jako příčina uveden rozklad krve následkem endometrie po potratu.

Předposlední skupina zaujímá druhé místo s devíti zemřelými (22,5 %), šest žen a tři muži. Rakovina byla příčinou třech zemřelých. Artritis, tuberculosa plic po tyfu, zánět ledvin a marasmus mají po jednom záznamu. Vada srdce se objevuje dvakrát.

Kategorie lidí ve věku 65 let a více obsahuje celkem 15 zesnulých – osm mužů a sedm žen. Stejně jako u třetí skupiny, i zde se objevuje cukrovka. Marasmus má tři záznamy, rakovina dokonce čtyřikrát. Vnitřní zranění po pádu je příčinou smrti jednoho muže. Astma, zánět plic, mrtvice, rozedma plic, ochrnutí srdce jsou zapsány taktéž.

⁶⁹ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 259–271.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0-1	3	4	7	17,5
1-14	1	1	2	5,0
15-44	4	3	7	17,5
45-64	3	6	9	22,5
65+	8	7	15	37,5
Celkem	19	21	40	100,0

Tabulka 42 Úmrtnost v roce 1907 dle věkových skupin

5.21 Rok 1908⁷⁰

Pouze 16 osob, osm mužů a osm žen, zemřelo v tomto roce. Jedná se o vůbec nejmenší číslo za všechny sledované roky. Průměrný věk zemřelých z tohoto roku činí 44 let, pět měsíců a 12 dní. Nejstaršímu muži bylo 85 let a dva plody mužského pohlaví se dostaly na svět mrtvorozené.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	8	8	16
%	50 %	50 %	100 %

Tabulka 43 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1908

Ve věku novorozenců jsou čtyři záznamy – dva výše zmínění mrtvorození hoši a dvě dívky, které zemřely kvůli vrozené slabosti a bronchitidě. Čtyři mrtví se rovnají 25 % zemřelých v tomto roce.

Jan Mareš patří jako jediný do druhé skupiny, zemřel na zánět plic.

Skupina věku 15–44 let obsahuje záznamy třech osob, což je dohromady 18,8 %. Žena zemřela na mrtvici, první muž se zastřelil ve vlaku, druhý zemřel kvůli zánětu ledvin.

Ve čtvrté skupině je opět jediný záznam. Jan Hořejš zemřel kvůli vadě a ochrnutí srdce, ke kterým se přidala i arteriosklerosa.

Poslední skupina dosahuje nejvyššího počtu zemřelých v tomto roce (43,8 %). Patří sem dva muži – jeden zemřel kvůli kožnímu erysipelu, druhý mrtvici. Příčiny u žen jsou blíže nespecifikovaná rakovina, arteriosklerosa, mrtvice, marasmus a rozedma plic.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	2	2	4	25,0
1–14	1	0	1	6,3
15–44	2	1	3	18,8
45–64	1	0	1	6,3
65+	2	5	7	43,8
Celkem	8	8	16	100,0

Tabulka 44 Úmrtnost v roce 1908 dle věkových skupin

⁷⁰ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 272–281.

5.22 Rok 1909⁷¹

V tomto roce zemřely dvě děti mužského pohlaví během porodu – jedno při předčasném, druhé při porodu kleštěmi. Celkově zemřelo 34 osob – 19 žen a 15 mužů. Nejstarší osoby se dožily 87 a 89 let. Průměrný věk činí 46 let, pět měsíců a devět dní.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	15	19	34
%	44,1 %	55,9 %	100 %

Tabulka 45 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1909

Pět hochů a čtyři ženy patří do první skupiny, což je 26,5 % zesnulých. Jedna dívka zemřela na autoimunitní onemocnění kůže zvané pemphigus. Kromě zmíněných mrtvorozených se žádná příčina neobjevuje víckrát. Jmenovitě jde o bronchitidu, rakovinu, meningitidu, atrofii, tuberculosu plic a katar střev.

Ve věku 1–14 let najdeme jediný záznam – Ladislava Koláře, který zemřel na zánět dýchacích trubic a plic.

Kategorie 15–44 let obsahuje jen o dva záznamy zemřelých žen více (18,8 %). Všichni tři mají společnou příčinu skonu a to tuberculosu.

O tři muže více nalezneme ve skupině osob zemřelých ve věku 45–64 let. U třech osob (dvou mužů a jedné ženy) je příčinou rakovina, u jednoho muže a jedné ženy ochrnutí srdce. Čtvrtý muž zemřel kvůli chronickému alkoholismu.

Nejpočetnější skupinou se 44,1 % jsou nejstarší osoby. Marasmus či sešlost věkem je příčinou u čtyř z nich. Rakovina byla příčinou skonu dokonce u pěti osob. Chrlení krve, vřed žaludku, zkmartnění cév s obrnou srdce, mrtvice, vada srdce a zánět ledvin jsou zbývajícími příčinami.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	5	4	9	26,5
1–14	1	0	1	2,9
15–44	1	2	3	8,8
45–64	4	2	6	17,6
65+	4	11	15	44,1
Celkem	15	19	34	100,0

Tabulka 46 Úmrtnost v roce 1909 dle věkových skupin

⁷¹ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 281–292.

5.23 Rok 1910⁷²

Tři ženy se dožily věku vyššího než 88 let. Celkem v tomto roce zesnulo 33 osob, 19 mužů a 14 žen. Průměrný věk se oproti minulému roku snížil o více než deset let.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	19	14	33
%	57,6 %	42,4 %	100 %

Tabulka 47 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1910

Do skupiny novorozenců spadá sedm chlapců a dvě dívky, což je 27,3 % zemřelých v tomto roce. Po několika letech se zde objevuje větší počet záznamů s příčinou katar střev (4). Vrozená slabost, novotvar střev a žaludku, zánět blan mozkových a zánět omozečnice jsou dalšími příčinami úmrtí.

12,1 % zesnulých je zařazených do věkové skupiny 1–14 let. Jedná se o tři chlapce a jednu dívku. Hnisavý zánět po spalničkách je příčinou jejího úmrtí. Hoši zemřeli na křivici, zánět mozkových blan a zápal ledvin po spále.

O jednu dívku je početnější kategorie mezi 15 a 44 lety. U žen byly příčinami zánět plic a pohrudnice a tuberculosa plic. Ta je zapsána i u jednoho muže, další dva zemřeli na tyfus a srdeční vadu.

Čtyři muži a tři ženy spadají do kategorie 45–64 let, procento činí 21,2 %. Mrtvice znamenala smrt pro dva z nich. Tuberculosa, skornatění cév, vada srdce, zápal plic a rakovina střev jsou příčinami smrti zbývajících pěti osob.

Do skupiny osob věku 65 let a více patří dva muži a šest žen. U mužů jsou příčinami sešlost věkem a obtíže s dýchacím ústrojím (rozšíření průdušek a katar plic). Čtyři ženy zemřely sešlostí věkem, zbylé dvě na arteriosklerosu a rozedmu plic s astmatem.

⁷² SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 293–304.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	7	2	9	27,3
1–14	3	1	4	12,1
15–44	3	2	5	15,2
45–64	4	3	7	21,2
65+	2	6	8	24,2
Celkem	19	14	33	100,0

Tabulka 48 Úmrtnost v roce 1910 dle věkových skupin

V roce 1910 proběhlo sčítání lidu s výsledkem 1 578 obyvatel ve Veselí. V tomto roce zemřelo zmíněných 33 obyvatel, procentuální úmrtnost tedy činí 2,09 %. Což je o 0,87 % nižší úmrtnost oproti prvnímu sčítání v roce 1900.

5.24 Rok 1911⁷³

Tohoto roku zemřelo devět mužů a 14 žen, věkový průměr se zvýšil na 41 let, šest měsíců a 14 dní. V tomto roce nalezneme tři mrtvorozené – dva chlapce a jednu dívku.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	9	14	23
%	39,1 %	60,9 %	100 %

Tabulka 49 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1911

Čtyři hoši a dvě dívky patří do první skupiny novorozenců. Tato skupina zabírá 26,1 % zemřelých z tohoto roku. Půlka z nich se řadí mezi mrtvorozené, druhá polovina zemřela kvůli kataru střev.

Jediná dívka patřící do druhé věkové kategorie zemřela na rakovinu krku.

Věková skupina 15–44 obsahuje čtyři záznamy (17,4 %). Ženy zemřely na tuberculosu plic, ochrnutí srdce a zánět plic. Muž patřící do této skupiny zemřel v Českobudějovickém špitálu na vykrvácení po přejetí vagonem.

Do předposlední věkové kategorie spadá pět žen, což činí 21,7 % zesnulých v roce 1911. Tři z nich zemřely na obtíže způsobené vadou srdce. Tuberculosa a zánět plic – na tyto nemoci zesnuly zbývající dvě ženy.

Poslední kategorie nad 65 let má nejvyšší počet zemřelých – čtyři muže a tři ženy (30,4 %). U dvou mužů a jedné ženy je příčinou úmrtí sešlost věkem. U dalších žen byly příčinou úmrtí zánět plic a dušnost, muži zemřeli na mrtvici a srdeční obtíže.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	4	2	6	26,1
1–14	0	1	1	4,3
15–44	1	3	4	17,4
45–64	0	5	5	21,7
65+	4	3	7	30,4
Celkem	9	14	23	100,0

Tabulka 50 Úmrtnost v roce 1911 dle věkových skupin

⁷³ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 304–317.

5.25 Rok 1912⁷⁴

Roku 1912 zesnulo celkově 30 osob, z nichž 16 bylo žen a 14 mužů. Tento rok byl nejvyšší věkový průměr ve sledovaném období – 57 let, pět měsíců a 11 dní. Tři lidé se dožili věku vyššího než 90 let, Anna Zemanová zemřela ve věku 96 a půl roku.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	14	16	30
%	46,7 %	53,3 %	100 %

Tabulka 51 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1912

Pouze tři novorozenci zemřeli v tomto roce, což je přesně 10 % zesnulých. Dívka a hoch zemřeli na vrozenou slabost. Příčinou skonu druhého chlapce byl katar stěv.

Ve věku 1–14 let nalezneme též tři záznamy, tentokrát však pouze dívky. Tuberculosis plic, spalničky a atrofie jsou uvedenými příčinami.

Kategorie 15–44 let obsahuje dva záznamy, jednoho muže a jednu ženu. Příčinu úmrtí ale mají společnou, a to tuberculosu plic.

Jeden muž a tři ženy spadají do skupiny 45–64 let věku (13,3 %). Na tuberculosu zemřel jeden muž a jedna žena. Rakovina byla příčinou skonu zbývajících dvou žen.

Nejpočetnější skupinou se stala poslední skupina s rekordním procentem. 60 % zemřelých v tomto roce totiž patří do této kategorie. Marasmus či sešlost věkem je příčinou u šesti z nich. Srdeční problémy byly příčinou úmrtí čtyř osob. Dále se jako příčiny objevují vodnatelnost, edém plic, dušnost, rakovina, mrtvice a žlučové kameny.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	2	1	3	10,0
1–14	0	3	3	10,0
15–44	1	1	2	6,7
45–64	1	3	4	13,3
65+	10	8	18	60,0
Celkem	14	16	30	100,0

Tabulka 52 Úmrtnost v roce 1912 dle věkových skupin

⁷⁴ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 317–330.

5.26 Rok 1913⁷⁵

Celkem 33 osob zemřelo v tomto roce, rozdělených na 23 mužů a 10 žen. 41 let, čtyři měsíců a 15 dní je průměrný věk zemřelých v tomto roce, Barbora Podhradská se dožila 90 let.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	23	10	33
%	69,7 %	30,3 %	100 %

Tabulka 53 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1913

Šest hochů a jedná dívka patří do skupiny novorozenců. Tato skupina zabírá 21,2 % zesnulých roku 1913. Vrozená slabost byla příčinou úmrtí u čtyř chlapců. U dvou chlapců je zaznamenán katar žaludku a střev. Jediná dívka z této skupiny má jako příčinu uveden psotník.

Skupina věku 1–14 let obsahuje tři hochy a dvě dívky, což činí 15,2 %. Zánět blan mozkových má dva záznamy u hochů. Dívky zemřely na křivici a psotník. Poslední chlapec zemřel taktéž kvůli křivici.

Ve věkové skupině 15–44 let zemřeli tři muži a žena (12,1 %). U dvou mužů byla příčinou tuberculosa plic, u třetího vada srdce. Žena zemřela na obrnu srdce.

Následující kategorie zahrnuje šest osob ve věku 45 až 64 let (18,2 %). Jediná žena z této skupiny zemřela udušením poté, co se na ní převrátil naložený vůz. U každého z pěti mužů je napsána jiná příčina – rakovina žaludku, rozedma plic, kornatění cév, mrtvice a měknutí mozku.

Poslední skupina – nad 65 let – zabírá rovnou třetinu zemřelých v posledním předválečném roce. Spadá pod ní šest mužů a pět žen. Rakovina, sešlost věkem a mrtvice mají po jednom záznamu. Rozedma plic, vada srdce, arteriosklerosa, kornatění cév a bronchitida jsou zbývajícími příčinami úmrtí.

⁷⁵ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 331–343.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0-1	6	1	7	21,2
1-14	3	2	5	15,2
15-44	3	1	4	12,1
45-64	5	1	6	18,2
65+	6	5	11	33,3
Celkem	23	10	33	100,0

Tabulka 54 Úmrtnost v roce 1913 dle věkových skupin

5.27 Rok 1914⁷⁶

V roce, ve kterém vypukla I. světová válka, zemřelo ve Veselí 27 osob, jejichž průměrný věk činil 47 let, šest měsíců, 13 dnů. Rozdělením dle pohlaví se jedná o 14 žen a 13 mužů.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	13	14	27
%	48,1 %	51,9 %	100 %

Tabulka 55 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1914

Do skupiny novorozenců patří čtyři děti (14,8 %), tři dívky a jeden hoch. Ten zemřel na kožní onemocnění označené jako sclerema neonatorum. U dvou dívek je jako příčina zapsán psotník, u té poslední zánět plic.

Ve skupině věku 1–14 let jsou zaznamenáni dva chlapci a jedna dívka. U té je opět zapsán psotník jako příčina. U chlapců se staly příčinami katar střev a bronchitida.

Skupina věku 15–44 let obsahuje stejný počet osob ve stejném poměru dle pohlaví jako druhá kategorie, což je 11,1 % zesnulých. Žena a jeden z mužů zemřeli na tuberculosu plic, druhý muž má zapsán zánět ledvin.

Tři muži a tři ženy patří do kategorie 45–64 let, což je 22,2 %. Dva muži zemřeli kvůli zánětu plic, třetí na rakovinu žaludku. U žen jsou zapsány jako příčiny zánět pobřišnice, vada srdce a poprvé se zde objevuje syfilis.

Do poslední skupiny patří 11 osob, šest žen a pět mužů, což je 40,7 % zemřelých. Čtyři záznamy má marasmus, dvakrát je zapsána mrtvice. Zbývajících příčinami jsou rozedma plic, vřed žaludku, ochrnutí srdce, trombóza cév mozkových a bronchitida.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	1	3	4	14,8
1–14	2	1	3	11,1
15–44	2	1	3	11,1
45–64	3	3	6	22,2
65+	5	6	11	40,7
Celkem	13	14	27	100,0

Tabulka 56 Úmrtnost v roce 1914 dle věkových skupin

⁷⁶ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 343–354.

5.28 Rok 1915⁷⁷

Ve druhém válečném roce se projevil na počtech zemřelých ve třetí skupině, ve které není jediný záznam. V kategorii novorozenců však ještě ne. Jedno dítě ženského pohlaví bylo mrtvorozené. Průměrný věk klesl na 39 let, čtyři měsíce a 17 dnů, nejstarší muž se dožil 90 let.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	9	12	21
%	42,9 %	57,1 %	100 %

Tabulka 57 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1915

Do kategorie dětí ve věku do 12 měsíců spadají tři chlapci a čtyři dívky, což je přesně třetina zemřelých v tomto roce. Třikrát se jako příčina objevuje psotník, po jednom záznamu mají katar plic, katar střev a vrozená slabost.

Dvě dívky a jeden hoch patří do druhé skupiny (14,3 %). Bronchitida byla příčinou chlapeckého úmrtí, u dívek to byly scrophulosa a zánět plic.

Ve věkové kategorii 15–44 let nenajdeme ani jeden záznam pro tento rok.

V předposlední věkové skupině mezi 45 a 64 lety najdeme dvě osoby – jednoho muže a jednu ženu, což je 9,5 % zesnulých. U ženy je zapsána srdeční vada, u muže marasmus.

Devět osob, pět žen a čtyři muže, nalezneme mezi zemřelými ve věku 65 a více let, což je 42,9 %. Marasmus je zapsán u třech osob. Zánět plic byl příčinou skonu dvou žen, mrtvice, zánět pobřišnice a obrna srdce mají po jednom zápisu. Poslední muž zemřel poté, co jej přejel vlak.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	3	4	7	33,3
1–14	1	2	3	14,3
15–44	0	0	0	0,0
45–64	1	1	2	9,5
65+	4	5	9	42,9
Celkem	9	12	21	100,0

Tabulka 58 Úmrtnost v roce 1915 dle věkových skupin

⁷⁷ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 354–366.

5.29 Rok 1916⁷⁸

Roku 1916 zesnulo celkově 29 osob, z nichž 16 bylo žen a 14 mužů. Tento rok se věkový průměr zemřelých navýšil na 50 let, šest měsíců a 15 dní. Tři osoby zemřely vinou uškrcení.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	18	11	29
%	62,1 %	37,9 %	100 %

Tabulka 59 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1916

Pouze tři novorozenci zemřeli v tomto roce, což je 10,3 % zesnulých. Všichni tři byli hoši, dvojčata Zemanovi zemřeli na psotník. Třetí hoch podlehl kataru žaludku a střev.

Ve věku 1–14 let nalezneme pouze jediný záznam a to Jana Příhodu, který zemřel na zánět plic.

Do kategorie 15–44 let spadá pět mužů a dvě ženy. Čtyřikrát je jako příčina zapsána tuberculosa plic, jednou srdeční vada a obrna srdce. Poslední muž spáchal sebevraždu oběšením.

Tři muži a čtyři ženy náleží do skupiny 45–64 let věku (24,1 %). Rakovina byla příčinou úmrtí u jednoho muže a jedné ženy. Dále zde nalezneme srdeční vadu, zánět dělohy, trombózu mozku, zánět ledvin a mrtvici.

Nejpočetnější skupinou se stala poslední skupina s 11 zemřelými (37,9 %) ve věku nad 65 let. Zde nalezneme zbývající dvě úmrtí oběšením. U jednoho muže je zapsáno zadušení po strangulaci, tudíž není jisté, zda šlo o sebevraždu. U ženy, která zemřela oběšením, je ale sebevražda v pomatenosti senilní oficiálně zapsána. Tři osoby zemřely na marasmus, dvě na rakovinu žaludku. Další příčiny jsou rozedma plic, mrtvice a ochrnutí mozku.

⁷⁸ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 366–380.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0-1	3	0	3	10,3
1-14	1	0	1	3,4
15-44	5	2	7	24,1
45-64	3	4	7	24,1
65+	6	5	11	37,9
Celkem	18	11	29	100,0

Tabulka 60 Úmrtnost v roce 1916 dle věkových skupin

5.30 Rok 1917⁷⁹

Celkem 23 osob zemřelo v tomto roce, rozdělených na devět mužů a 14 žen. 48 let, pět měsíců a 15 dní je průměrný věk zemřelých v tomto roce.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	9	14	23
%	39,1 %	60,9 %	100 %

Tabulka 61 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1917

Tři záznamy jsou ve skupině novorozenců pro tento rok. Jediný hoch zemřel na katar střev, dívky na rozštěp páteře a vrozenou slabost.

Skupinu 1–14 let věku zastupuje pouze Maria Hejtmánková, která zemřela na záškrt.

Ve věkové skupině 15–44 let zemřeli tři muži a dvě ženy (21,7 %). U dvou mužů byla příčinou tuberculosa plic, třetí padl ve válce. Záznam o jeho úmrtí pochází až z 18. ledna 1925. Ženy zemřely na zánět míchy a změkčení mozku.

Následující kategorie 45–64 let taktéž zahrnuje pět osob, tři ženy a dva muže. Ti zemřeli na rakovinu žaludku a zápal plic. Tuberculosa plic byla příčinou úmrtí dvou žen, třetí má zapsán marasmus.

Poslední skupina – nad 65 let – zabírá 39,1 % zemřelých v předposledním sledovaném roce. Spadá do ní šest žen a tři muži. Marasmus je zapsán u pěti osob, srdeční vada u dvou. Obrna srdce a zápal plic jsou zbývajícími příčinami.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	1	2	3	13,0
1–14	0	1	1	4,3
15–44	3	2	5	21,7
45–64	2	3	5	21,7
65+	3	6	9	39,1
Celkem	9	14	23	100,0

Tabulka 62 Úmrtnost v roce 1917 dle věkových skupin

⁷⁹ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 380–392.

5.31 Rok 1918⁸⁰

Poslední rok sledovaného období není kompletní, poslední záznamy z této knihy zemřelých jsou z počátku července 1918. Za první půlrok zemřelo 11 mužů a osm žen, průměrný věk činil 43 let, šest měsíců a 12 dní.

	Muži	Ženy	Celkem
Počet	11	8	19
%	57,9 %	42,1 %	100 %

Tabulka 63 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1918

Do kategorie dětí ve věku do 12 měsíců spadají dvě dívky a jeden hoch, což je 15,8 % zemřelých v tomto roce. Střevní katar byl příčinou úmrtí hocha a jedné dívky, druhá zemřela kvůli vrozené slabosti.

Dva chlapci zemřeli ve věku 1–14 let. První z nich na rakovinu žaludku a střev, druhý na zánět plic.

Ve věkové kategorii 15–44 let nalezneme tři zemřelé muže. Dva zemřeli na tuberculosu plic, třetí na jejich zánět.

V předposlední věkové skupině mezi 45 a 64 lety najdeme dvě ženy a dva muže (21,1 %). Příčinami jejich úmrtí byly cirhóza jater, zánět plic, srdeční vada.

Sedm osob, čtyři ženy a tři muže, nalezneme mezi zemřelými ve věku 65 a více let, což je 36,8 % zemřelých. Marasmus je zapsán u dvou z nich – jednoho muže a jedné ženy. Mrtvice, rakovina žaludku, tuberculosa, hypertrofie, srdeční vada jsou zbývajícími příčinami úmrtí.

	Muži	Ženy	Celkem	%
0–1	1	2	3	15,8
1–14	2	0	2	10,5
15–44	3	0	3	15,8
45–64	2	2	4	21,1
65+	3	4	7	36,8
Celkem	11	8	19	100,0

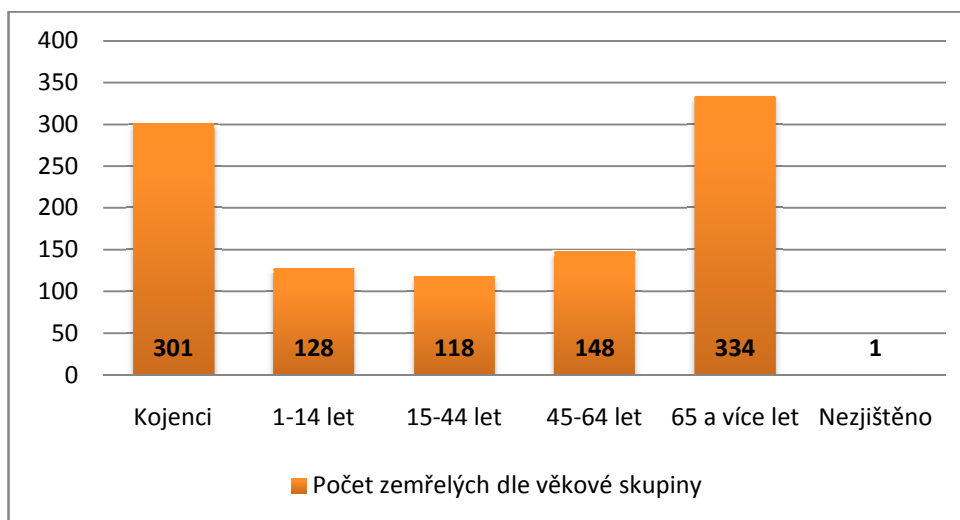
Tabulka 64 Úmrtnost v roce 1918 dle věkových skupin

⁸⁰ SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 392–399.

6. Statistiky celkové a ostatní

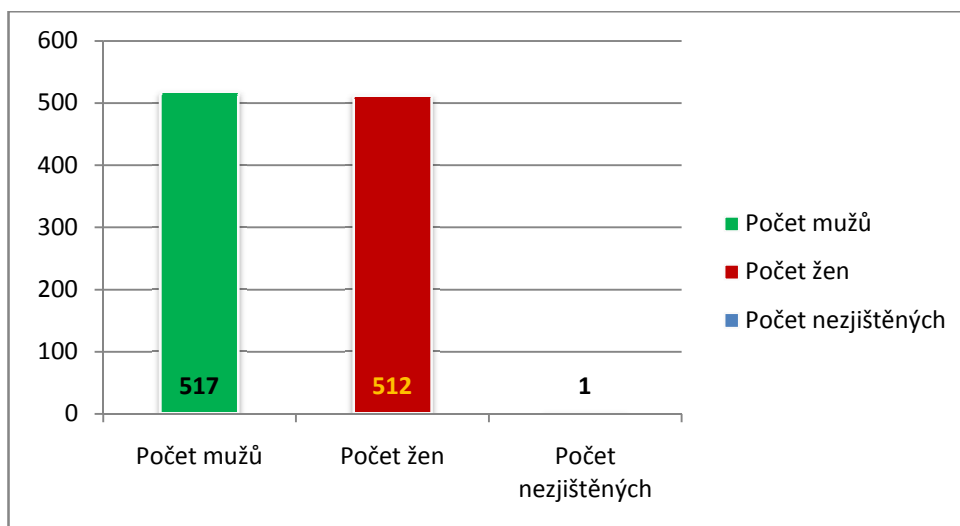
Celkové výsledky se mohou vzhledem ke stavu lékařské péče ve sledované době lišit od skutečnosti, jelikož příčiny úmrtí rozeznané v té době nemusejí být těmi reálnými kvůli stavu tehdejší lékařské péče. Nezbyvá však než věřit záznamům z této doby. Po spočtení výsledků za všechny jednotlivé roky zjistíme, že zemřelo 1 030 osob, z nichž 517 bylo mužů, 512 žen a jeden mrtvorozený plod neměl zapsané pohlaví. Průměrný věk všech zesnulých včetně mrtvorozených dětí za celé sledované období činí 36 let, pět měsíců a 13 dnů, což je nadprůměrný věk v porovnání s celkovými výsledky zjištěnými v českých zemích.

Graf číslo 1 ukazuje celkový počet zemřelých rozdělený dle věkových skupin. Nejvíce zemřelých bylo starších 65 let, druhá v pořadí je skupina kojenců do jednoho roku života. Ostatní tři kategorie mají obdobný počet zesnulých. U jedné osoby není znám věk, záznam o úmrtí byl vepsán do knihy zemřelých až po několika letech.

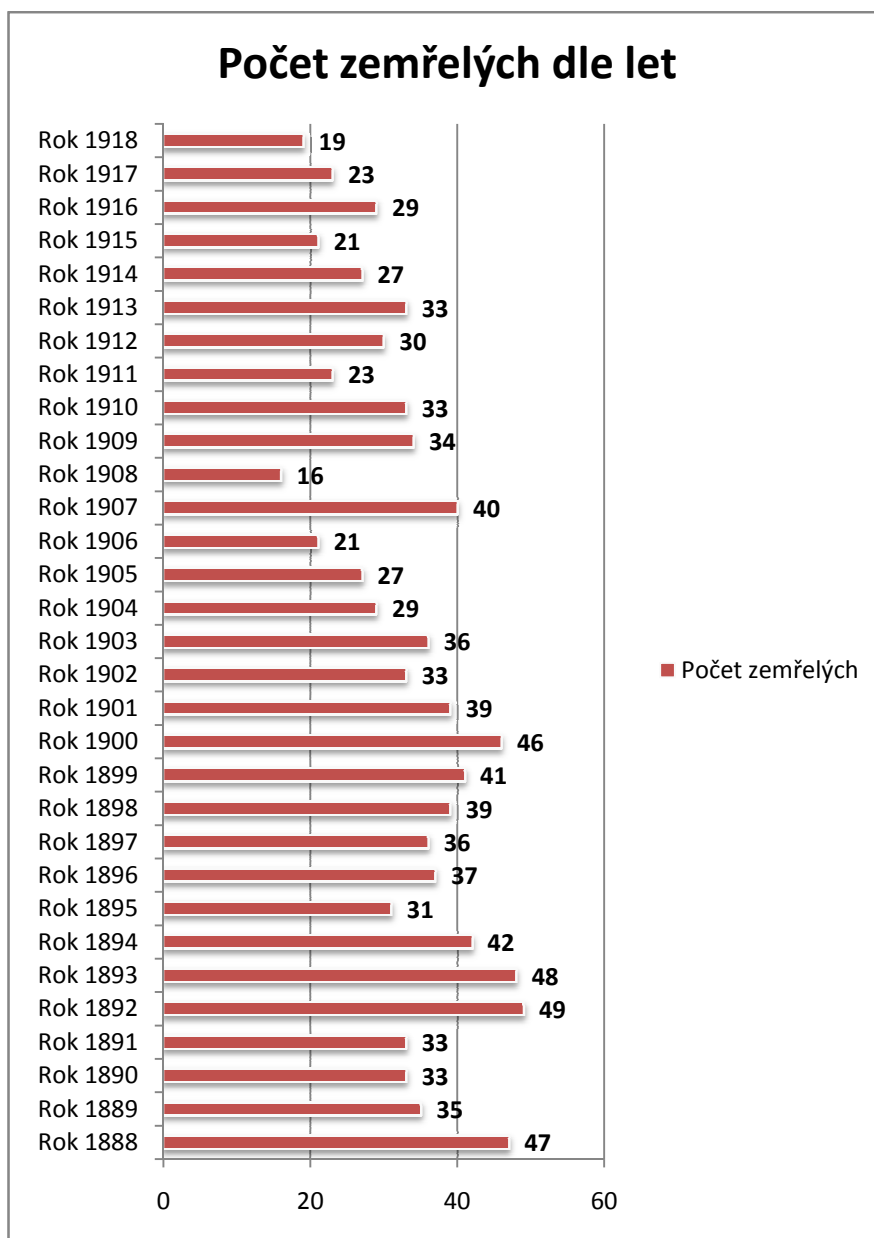
Graf 1 Celkový počet zemřelých rozdělený dle věkových skupin

Na grafu číslo 2 se dozvíme, kolik osob zemřelo při rozdělení dle pohlaví. Jedna osoba je pohlaví neznámého, jedná se o odumřelý plod, u kterého jako jediného nebylo zapsáno, zda se jedná o mužský či ženský plod. Výsledek je zajímavý v tom, že více zemřelých bylo mužského pohlaví než ženského oproti informaci, že v českých zemích žilo více žen.

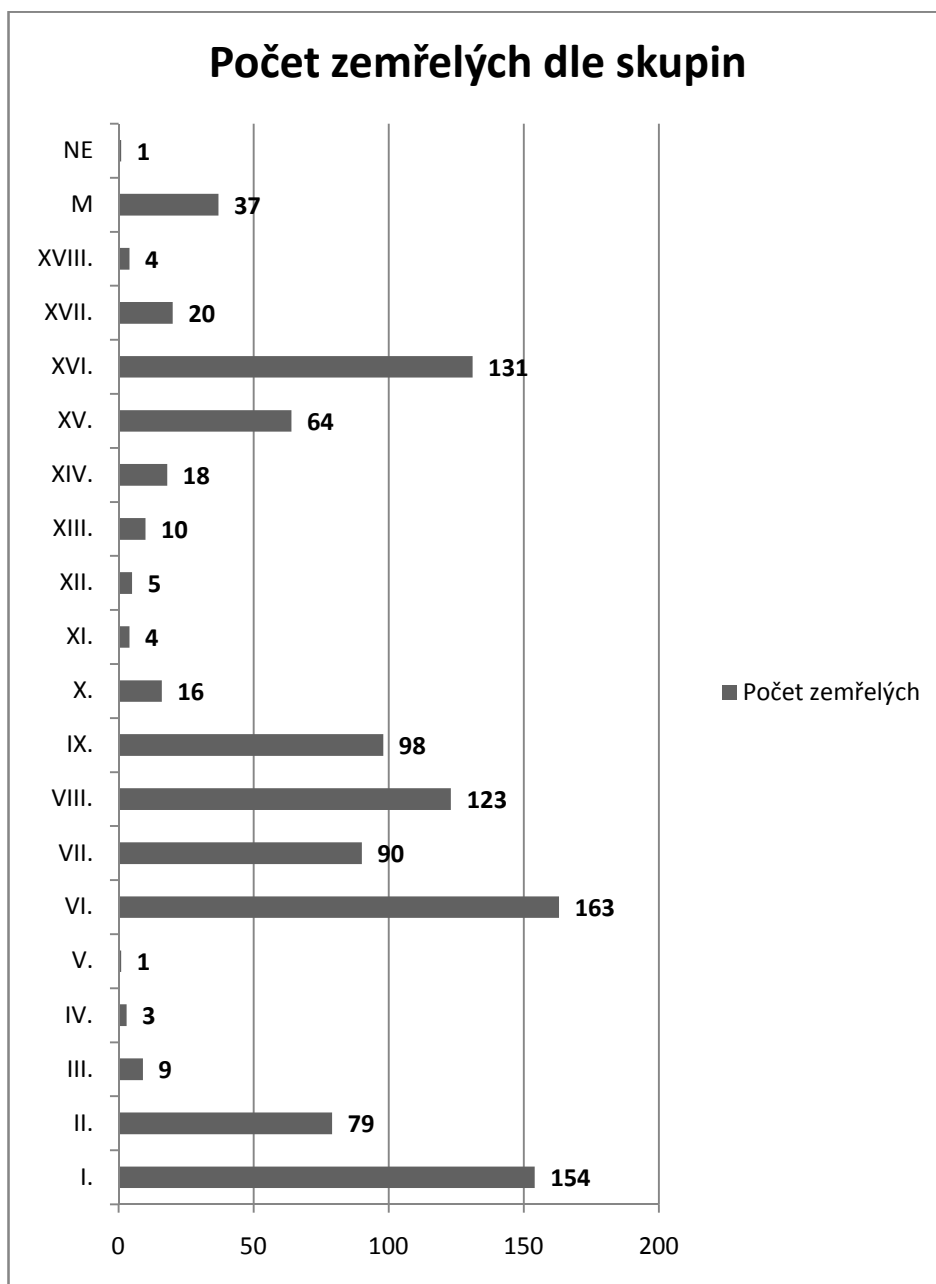
Graf 2 Celkový počet zemřelých dle pohlaví

Na třetím grafu je vyobrazen počet zemřelých v průběhu jednotlivých let. Lze vidět, že v druhé polovině sledovaného období se tato čísla výrazně snížila oproti první. Nejmenší počet zemřelých byl v roce 1908 (kdy zemřelo 16 osob), naopak nejvyšší v roce 1892 (zesnulo 49 lidí).

Graf 3 Počty zemřelých v jednotlivých letech

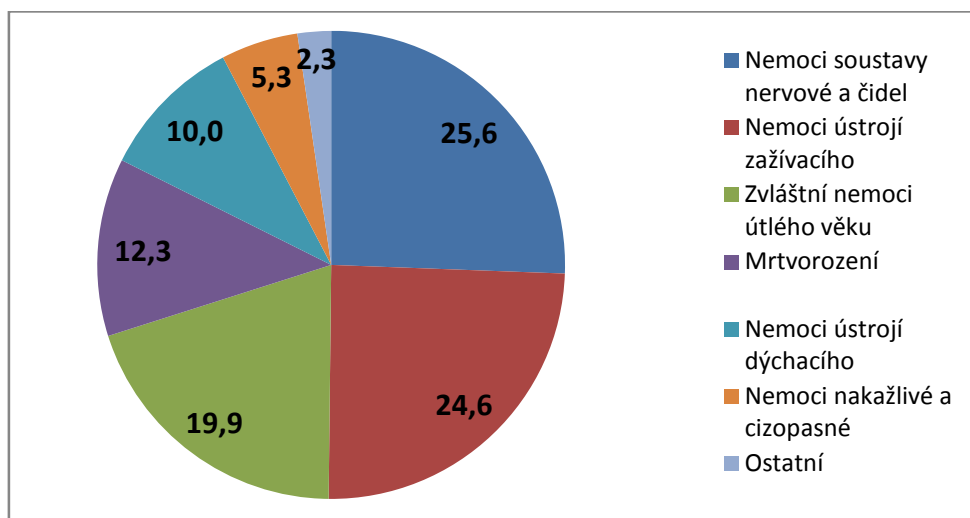
Poslední graf číslo 4 zobrazuje počet zemřelých při rozdělení do skupin Bertillonovy klasifikace a dvěma přidanými skupinami (jedna pro mrtvorozené a druhá pro nečitelný zápis). V každé skupině se objevil minimálně jeden zemřelý, nejvyššího čísla dosahuje skupina VI. Nemoci soustavy nervové a čidel také kvůli příčině označené jako psotník, která v této skupině zaujímá nejvyšší počet. Druhého nejvyššího čísla dosáhla skupina I. Nemoci nakažlivé a cizopasně, tuberculosa plíc zaujímá v této skupině první místo.

Graf 4 Počty zemřelých rozdělené do skupin Bertillonovy klasifikace

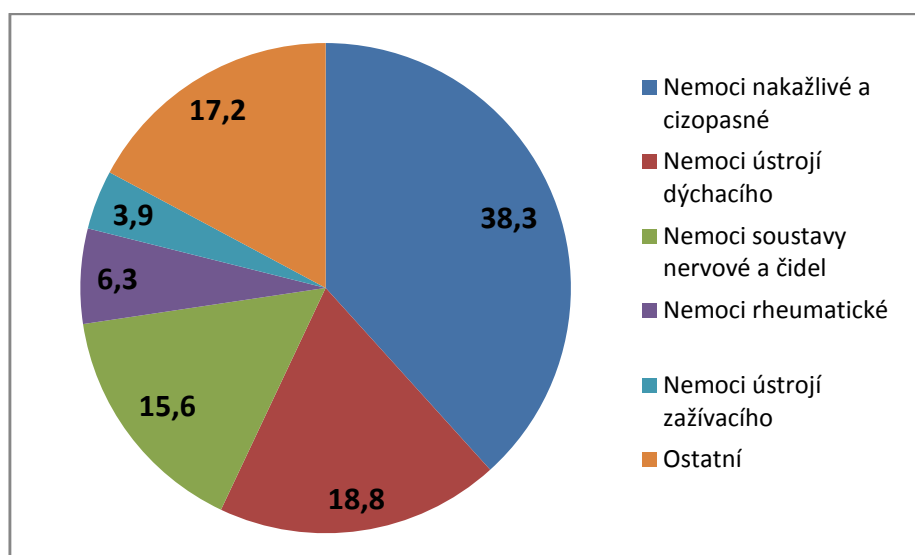
Následujících pět grafů představuje nejčastější příčiny úmrtí u pěti věkových kategorií vyjádřené v procentech.

Jako první se podíváme na graf příčin u novorozenců do jednoho roku věku. Nejvíce ze zesnulých, o něco málo více než čtvrtina, zemřela na nemoci nervové soustavy a čidel. Do ní patří především psotník, který byl zapisován především do roku 1900, v novém století se již pravděpodobně rozvojem medicíny nevyskytuje tak často, druhou nejčastější příčinou z této skupiny byl zánět blan mozkových. O jedno procento méně patří do skupiny nemoci ústrojí zažívacího, kde je zapisován především katar střev, katar žaludku či gastroenteritida. Třetí nejčastější příčinou, lehce pod 20 % zemřelých pod ní spadá, jsou zvláštní nemoci útlého věku, kam spadá vrozená slabost či atrofie. Mrtvorozených se narodilo více než 12 %. Deset procent novorozenců zemřelo na nemoci dýchacího ústrojí, mezi které patří hlavně různé záněty orgánů tohoto ústrojí (plic, průdušek). Nemoci nakažlivé a cizopasně jsou šesté nejčastější, jedná se především o záškrt, spalničky a tuberculosu plic. Zbývající nemoci zabírají 2,3 %, zde se objevuje několik rakovin či kožní onemocnění.

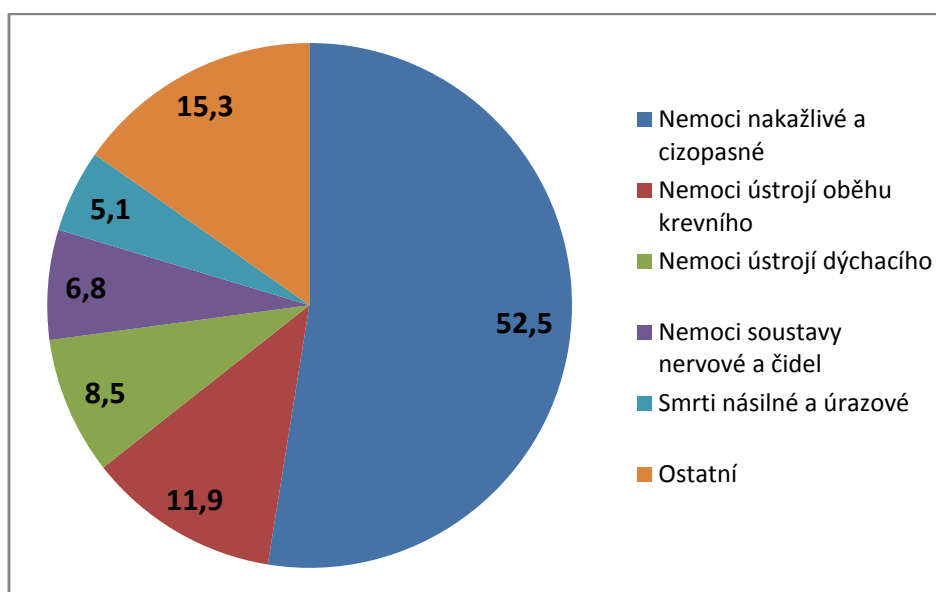
Graf 5 Příčiny úmrtí ve věkové skupině do jednoho roku života

Další graf se týká věkové skupiny dětí ve věku 1–14 let. Zde nejvyššího počtu, téměř 40 %, dosahuje skupina nemocí nakažlivých a cizopasných, mezi něž patří stejně jako u novorozenců především tuberculosa plic, záškrt a spalničky. Druhá nejpočetnější skupina nemocí má necelých 19 %, což je o více než polovinu méně oproti infekčním onemocněním. Touto skupinou jsou nemoci ústrojí dýchacího, což jsou především záněty plic, průdušek či záducha. Nemoci soustavy nervové a čidel jsou třetí nejpočetnější skupinou, i zde se objevuje především psotník a zánět mozkových blan. Na čtvrtém místě v pořadí nalezneme nemoci rheumatické, kam patří především křivice a arteriosklerosa. Nemoci ústrojí zažívacího, především gastroenteritida a katar střev, jsou s necelými čtyřmi procenty pátou nejpočetnější skupinou. Ostatní nemoci zabírají 17,2 % všech zesnulých. Z nich se zde několikrát objevuje vrozená slabost, vada srdce či dvakrát skupina smrtí násilných a úrazových.

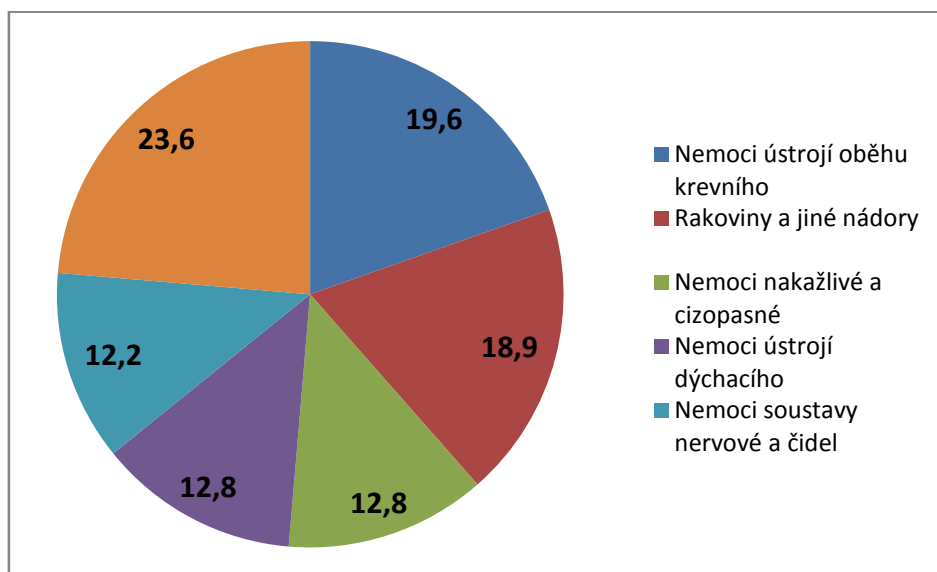
Graf 6 Příčiny úmrtí ve věkové skupině 1–14 let

Třetí kategorie obsahuje zemřelé ve věku 15–44 let, ve které více než polovina osob zemřela na nemoci nakažlivé a cizopasně. V této věkové skupině se jedná z velké části o tuberculosu plic, několik případů břišního tyfu, jednou influenza a cukrovka. Druhou nejpočetnější skupinou s 11,9 % byly nemoci ústrojí oběhu krevního, především vada či obrna srdce. Nemoci ústrojí dýchacího byly třetí nejčastější příčinou, do nichž patřily především plicní problémy (edém, zánět). Mrtvice a ochrnutí mozku patří do skupiny nemoci soustavy nervové a čidel, která má čtvrtý nejvyšší počet zesnulých v této kategorii, která činí 6,8 %. Poslední samostatně rozepsanou skupinou jsou smrti násilné a úrazové, které dosáhly na 5,1 % zemřelých. Jedná se o přejetí různými stroji, smrt ve válce a sebevraždy zastřelením a oběšením. Zbývající skupiny zabírají 15,3 % zemřelých. Zde se jedná například o poporodní nemoc, vodnatelnost či různé druhy rakoviny.

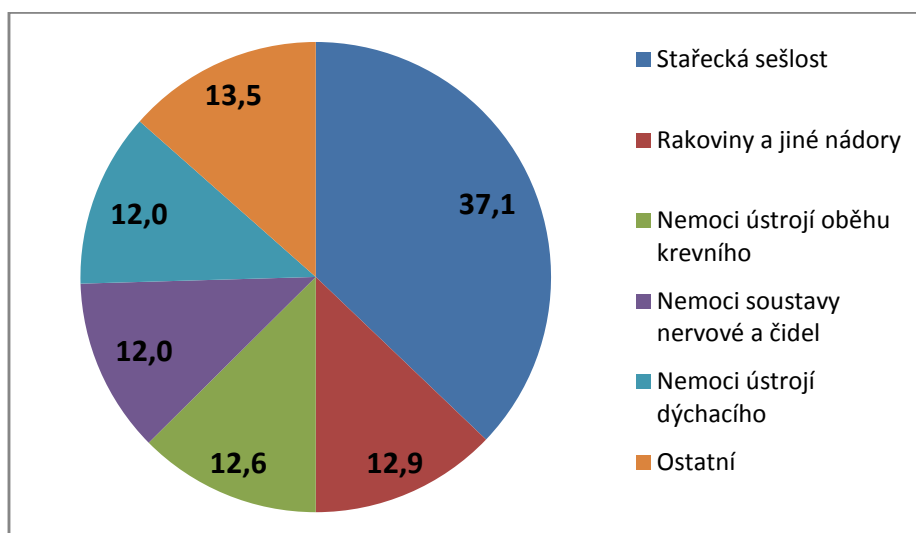
Graf 7 Příčiny úmrtí ve věkové skupině 15–44 let

Následující skupinou byly osoby zemřelé ve věku 45–64 let, která má nejvíce vyrovnané nejčastější skupiny příčin úmrtí. U těchto osob byly nejčastější nemoci ústrojí krevního oběhu, které mají necelých 20 %. Zde se jedná především o vadu, ochrnutí a otok srdce, párkrát o kornatění cév. Rakoviny a nádory jsou na druhém místě s téměř 19 %. Třetí nejčastější skupinou jsou nemoci cizopasně a nakažlivé s 12,8 %, kde se jedná opět zejména o tuberculosu plic, několikrát je zaznamenán i břišní tyfus. Stejně procento ale mají i nemoci dýchacího ústrojí, kde se jedná především o zánět a edém plic, také se zde však objevuje dušnost.

Graf 8 Příčiny úmrtí ve věkové skupině 45–64 let

V poslední kategorii osob ve věku 65 let a více je nejvyšší procento osob zařazeno do skupiny stařecké sešlosti, která byla většinou zapisována jako marasmus. Ve skutečnosti ale dané osoby mohly zemřít na cokoliv jiného, jelikož pravá příčina nemusela být zkoumána. O téměř dvě třetiny méně, 12,9 %, osob zemřelo na různé rakoviny a nádory. 12,6 % zesnulých je zařazeno do skupiny nemoci ústrojí oběhu krevního, opět se zde jedná především o vadu, ochrnutí a otok srdce, ale také kornatění cév. Čtvrtou nejčastější skupinou s 12 % jsou nemoci soustavy nervové a čidel, především mrtvice. Stejné procento jako předchozí mají i nemoci ústrojí dýchacího. Sem patří opět zánět a edém plic, ale také dušnost a astma. Mezi ostatní příčiny, které zaujímají 13,5 % zemřelých, jsou střevní nemoci (neprůchodnost a ochrnutí střev), kožní nemoci (erysipel), otrava krve, sebevražda oběšením či různé komplikace po nehodě.

Graf 9 Příčiny úmrtí ve věkové skupině 65 a více let

7. Komparace analyzovaných dat s lokalitou Dačice⁸¹

Pro porovnání zjištěných výsledků s jinou lokalitou byla vybrána obec Dačice, jejíž výsledky zpracoval Bc. Tomáš Čurda. Vybrána byla proto, že se jedná o obec nepříliš vzdálenou od Veselí nad Lužnicí (necelých 60 kilometrů východně), ale především se jedná o město s podobnou strukturou. Na přelomu 19. a 20. století totiž ani v Dačicích nebyla příliš rozvinutá průmyslová výroba. Největší rozdíl tkvěl v počtu obyvatel a tudíž i v počtu zemřelých, jelikož Dačice byly v této době zhruba dvakrát větší oproti Veselí, resp. jeho dnešní městské části Veselí nad Lužnicí I. Porovnávány budou výsledky mezi roky 1900–1914, u porovnání věkových skupin však porovnávám celkové výsledky (Dačice mezi lety 1900–1914 a Veselí nad Lužnicí 1888–1918).

7.1 Porovnání zemřelých dle pohlaví

Když porovnáme zemřelé v Dačicích a Veselí nad Lužnicí podle pohlaví, zjistíme, že rozdíl je mezi pohlavími téměř jedno procento. Procentuálně zemřelo více mužů ve Veselí nad Lužnicí. Co se týče přesných počtů, ve Veselí zemřelo celkem 239 žen a 228 mužů, zatímco v Dačicích to bylo 501 žen a 465 mužů mezi lety 1900–1914.

Obec	Veselí nad Lužnicí		Dačice	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
Pohlaví				
Počet	239	228	501	465
Procento	51,2 %	48,8 %	52,1 %	47,9 %

Tabulka 65 Porovnání zemřelých dle pohlaví mezi lety 1900 a 1914

⁸¹ Tomáš ČURDA, *Příčiny úmrtí v Dačicích ve světle matričních záznamů z let 1900–1914*, bakalářská práce na KPVHA FF UHK, Hradec Králové 2016.

7.2 Porovnání příčin úmrtí dle Bertillonovy klasifikace

Ve sledovaném období zemřel v Dačicích více než dvojnásobek obyvatel oproti Veselí nad Lužnicí. Počet mrtvorozených dětí je však téměř stejný, v Dačicích se takto narodilo 22 dětí, ve Veselí však pouze o tři méně. Dá se tedy usoudit, že v Dačicích byla lepší porodní a předporodní péče. Ve Veselí nad Lužnicí jsou jednotlivé skupiny Bertillonovy klasifikace procentuálně více vyrovnané a, na rozdíl od Dačic, jsou zastoupeny všechny kategorie.

Druhý největší procentuální rozdíl je ve skupině VIII. Nemoci ústrojí dýchacího, ve Veselí nad Lužnicí zemřelo o 8,3 % méně obyvatel zařazených do této skupiny. Velký rozdíl je i ve skupině I. Nemoci nakažlivé a cizopasně, kdy v Dačicích zemřelo na infekční nemoci o 6,6 % více osob. Naopak ve Veselí zemřelo mnohem více osob zařazených do skupiny VI. Nemoci soustavy nervové a čidel. Rozdíl v této skupině je devět procent.

U obce, kde je větší procento zemřelých u jednotlivých skupin, je toto procento v následující tabulce zvýrazněno ztučněním.

Skupina nemoci	Veselí nad Lužnicí		Dačice	
	Počet	%	Počet	%
I. Nemoci nakažlivé a cizopasně	56	12,0	176	18,6
II. Rakoviny a jiné nádory	50	10,7	67	7,1
III. Nemoci rheumatické, nemoci výživové, nemoci endokrinních žláz a jiné nemoci celkové	5	1,1	0	0,0
IV. Nemoci krve a ústrojí krvetvorných	2	0,4	3	0,3
V. Otravy vleklé a prudké	1	0,2	12	1,3
VI. Nemoci soustavy nervové a čidel	60	12,8	36	3,8
VII. Nemoci ústrojí oběhu krevního	53	11,3	123	13,0
VIII. Nemoci ústrojí dýchacího	51	10,9	181	19,2
IX. Nemoci ústrojí zažívacího	39	8,4	70	7,4
X. Nemoci ústrojí močového a ústrojí	7	1,5	41	4,3

pohlavního				
XI. Nemoci těhotenství, porodu a stavu poporodního	3	0,6	4	0,4
XII. Nemoci kůže a vaziva podkožního	4	0,9	0	0,0
XIII. Nemoci kostí a ústrojí pohybu	6	1,3	5	0,5
XIV. Vrozené vady tvarové	4	0,9	2	0,2
XV. Zvláštní nemoci útlého věku	25	5,4	42	4,4
XVI. Stařecká sešlost	71	15,2	173	18,3
XVII. Smrti násilné a úrazové	7	1,5	7	0,7
XVIII. Neurčené příčiny smrti	4	0,6	2	0,2
Celkem	448	100,0	944	100,0

Tabulka 66 Porovnání skupin nemocí dle Bertillonovy klasifikace

7.3 Porovnání příčin úmrtí podle věkových skupin

V následující podkapitole porovnáme nejčastější příčiny úmrtí v jednotlivých věkových skupinách u obou lokalit rozřazené do skupin Bertillonovy klasifikace, respektive její revize z roku 1929. Tentokrát ale budou porovnány výsledky za celé období, ve Veselí nad Lužnicí tedy všichni zemřelí mezi lety 1888–1918 a v Dačicích mezi lety 1900–1914. Jako první porovnáme příčiny u dětí do jednoho roku věku.

Jsou zde přidány i počty mrtvorozených, u nichž je vypočítáno procento z celkového počtu zemřelých za sledovaná období u obou lokalit. Celkový počet zesnulých novorozenců byl oproti výpočtu celkových statistik u Veselí nad Lužnicí snížen o 37, což je počet mrtvorozených dětí. Tím pádem se oproti těm v šesté kapitole procenta mírně navyšují. Toto bylo provedeno proto, aby došlo k přesnějšímu porovnání výsledků mezi oběma lokalitami.

Ve Veselí nad Lužnicí bylo u nemocí nervové soustavy pětkrát vyšší procento, což je především kvůli velkému počtu úmrtí na příčinu zapsanou jako psotník, který byl hlavně před rokem 1900 zaznamenán u většiny zemřelých v této věkové kategorii. Naopak v Dačicích je třikrát vyšší procento zesnulých na nemoci dýchacího ústrojí. Ostatní tři vypsání skupiny nemocí mají podobné procento zemřelých. Zbývající skupiny, které jsou v následující tabulce vypsány jako ostatní skupiny nemocí, se v Dačicích vůbec neobjevily.

Skupina příčin	Veselí nad Lužnicí		Dačice	
Nemoci soustavy nervové a čidel	29,2 %		5,7 %	
Nemoci ústrojí zažívacího	28 %		27,8 %	
Zvláštní nemoci útlého věku	22,7 %		23,9 %	
Nemoci ústrojí dýchacího	11,4 %		35,2 %	
Nemoci nakažlivé a cizopasně	6,1 %		7,4 %	
Ostatní skupiny nemocí	2,7 %		0 %	
Mrtvorození	37	3,6 %	22	2,3 %

Tabulka 67 Porovnání skupin příčin u věkové skupiny do jednoho roku života

V kategorii zemřelých dětí mezi 1 a 14 lety mají nemoci nakažlivé a cizopasně v obou lokalitách podobné procento, ve Veselí však jednoznačně zauímají první místo. V Dačicích jsou až na druhém, zde převládaly především nemoci ústrojí dýchacího, na které zemřelo větší než dvojnásobné procento oproti Veselí nad Lužnicí. Nemoci nervové soustavy jsou opět mnohem častější ve Veselí. Nemoci reumatické nepatřily mezi pět nejčastějších skupin v Dačicích a započítávají se mezi ostatní. Naopak nemoci ústrojí močového a pohlavního se neobjevily ve Veselí nad Lužnicí mezi nejčastějšími pěti.

Skupina příčin	Veselí nad Lužnicí	Dačice
Nemoci nakažlivé a cizopasně	38,3 %	37,1 %
Nemoci ústrojí dýchacího	18,8 %	42,4 %
Nemoci soustavy nervové a čidel	15,6 %	4,5 %
Nemoci reumatické, výživové	6,3 %	—
Nemoci ústrojí zažívacího	3,9 %	6,8 %
Nemoci ústrojí močového a pohlavního	—	3 %
Ostatní skupiny nemocí	17,2 %	6,1 %

Tabulka 68 Porovnání skupin příčin u věkové skupiny 1–14 let

V následující věkové skupině zemřelých ve věku 15–44 let zemřela v obou obcích více než polovina obyvatel na infekční nemoci, druhou nejčastější skupinou byly taktéž shodně nemoci ústrojí krevního oběhu. Poslední skupinou, která se objevila u obou lokalit, byly nemoci ústrojí dýchacího, ve Veselí dosáhly třetího nejvyššího procenta, v Dačicích čtvrtého.

Nemoci soustavy nervové a úmrtí násilná a úrazová se objevily mezi nejčastějšími pěti ve Veselí nad Lužnicí, v Dačicích to jsou rakoviny a otravy vleklé a prudké. Blíže nevypsané skupiny nemocí dosáhly v obou městech obdobného procenta, o něco vyššího však ve Veselí.

Skupina příčin	Veselí nad Lužnicí	Dačice
Nemoci nakažlivé a cizopasn	52,5 %	61,6 %
Nemoci ústrojí oběhu krevního	11,9 %	8,8 %
Nemoci ústrojí dýchacího	8,5 %	4,8 %
Nemoci soustavy nervové a čidel	6,8 %	—
Smrti násilné a úrazové	5,1 %	—
Rakovina a nádory	—	7,2 %
Otravy vleklé a prudké	—	4,8 %
Ostatní skupiny nemocí	15,3 %	12,8 %

Tabulka 69 Porovnání skupin příčin u věkové skupiny 15–44 let

Při porovnávání věkové skupiny osob zesnulých ve věku 45–64 let zjistíme, že dané lokality se při členění příčin nemocí podle skupin Bertillonovy klasifikace příliš neliší. V obou byly nejčastějšími obtíže s ústrojím krevního oběhu, v Dačicích však tato skupina dosáhla mnohem vyššího procenta. Rakoviny a jiné nádory měly ve Veselí o polovinu vyšší procento oproti Dačicím, ale infekční nemoci a nemoci ústrojí dýchacího dosáhly velmi podobného. Nemoci nervové soustavy byly mezi pěti nejčastějšími ve Veselí, v Dačicích to byly nemoci močového a pohlavního ústrojí.

Skupina příčin	Veselí nad Lužnicí	Dačice
Nemoci ústrojí oběhu krevního	19,6 %	32,6 %
Rakoviny a jiné nádory	18,9 %	12,7 %
Nemoci nakažlivé a cizopasně	12,8 %	13,9 %
Nemoci ústrojí dýchacího	12,8 %	12,1 %
Nemoci soustavy nervové a čidel	12,2 %	—
Nemoci ústrojí močového a pohlavního	—	13,9 %
Ostatní skupiny nemocí	23,6 %	14,5 %

Tabulka 70 Porovnání skupin příčin u věkové skupiny 45–64 let

Podobně jako u předchozí kategorie, tak i ve věkové skupině zemřelých osob ve věku 65 let a více měly obě lokality obdobné příčiny zemřelých. V obou byla nejčastěji zapsána stařecká sešlost, v Dačicích to byla téměř polovina zesnulých, ve Veselí lehce přes 37 %. Rakoviny, nemoci ústrojí oběhu krevního a nemoci dýchacího ústrojí dosáhly v obou obcích obdobného procenta. Nemoci soustavy nervové se opět objevily mezi nejčastějšími ve Veselí nad Lužnicí, v Dačicích zase nemoci močového a pohlavního ústrojí.

Skupina příčin	Veselí nad Lužnicí	Dačice
Stařecká sešlost	37,1 %	49,4 %
Rakoviny a jiné nádory	12,9 %	10,4 %
Nemoci ústrojí oběhu krevního	12,6 %	15,6 %
Nemoci soustavy nervové a čidel	12 %	—
Nemoci ústrojí dýchacího	12 %	11 %
Nemoci ústrojí močového a pohlavního	—	3,8 %
Ostatní skupiny nemocí	13,5 %	9,8 %

Tabulka 71 Porovnání skupin příčin u věkové skupiny 65 let a více

Závěr

Bakalářská práce si kladla za cíl analyzovat příčiny úmrtí ve Veselí nad Lužnicí v letech 1888–1914 a porovnat je s podobně zpracovanou lokalitou Dačice. Práce je strukturována do dvou částí, teoretické a praktické. V teoretické části byla zaměřena na objasnění témat souvisejících s touto problematikou, první tři kapitoly vyložily stručně historii města, demografický vývoj a lékařský pokrok ve sledované době.

Pomocí teoretické části byly zjištěny některé předpoklady, které mohly být ověřeny v praktické části. Jsou to informace o enormní kojenecké úmrtnosti, nepřesném označení chorob, vyššímu počtu žen než mužů či průměrném věku obyvatelstva.

Analýza dat v praktické části byla provedena především pomocí programu Microsoft Excel, kam byly přepsány údaje z matriky, později doplněné o sloupec se skupinami chorob z Bertillonovy klasifikace (její revize z roku 1929). Pro některé výpočty bylo použito webové rozhraní phpMyAdmin na edu.uhk.cz. Výsledky datové analýzy byly pro snadnější porozumění zaneseny do grafů a tabulek. První část výzkumu se věnovala jednotlivým rokům, kde byly popsány základní informace a podrobněji rozepsány příčiny úmrtí u jednotlivých věkových kategorií doplněné o tabulky.

Poté následuje souhrn zjištěných informací z analýzy dat. Všechna úmrtí jsou rozdělena podle pohlaví, věkových kategorií a skupin chorob. Zde se potvrdily některé obecné předpoklady popsané v části teoretické, některé však pro tuto lokalitu potvrzeny nebyly. Byla prokázána vysoká úmrtnost kojenců a fakt, že novorozených chlapců bylo více než dívek. Po přelomu 19. a 20. století se snížila jak celková úmrtnost, tak i především novorozenecká. Ta ale i přesto tvoří téměř třetinu všech úmrtí za celé sledované období. Pro Veselí nad Lužnicí ale neplatí, že by zemřelo více žen než mužů. Průměrný věk zemřelých byl oproti celkově známému průměru vyšší, po roce 1900 klesl pod hranici 40 let jen výjimečně.

Co se týče věkových skupin, u novorozenců bylo zjištěno, že nejčastější příčiny jejich úmrtí souvisely s nervovou soustavu. Toto však mohlo být dáno špatnou lékařskou péčí ve Veselí nad Lužnicí, jelikož většina úmrtí v této skupině byla označena jako psotník. Druhou nejčastější skupinou byly nemoci zažívacího ústrojí, především blíže nespecifikované střevní katary. Velký počet byl mrtvorozených dětí, kterých bylo více než 12 procent všech zemřelých novorozenců. Ve věkové kategorii 1 až 14 let byly

zaznamenány především nemoci nakažlivé a cizopasně, především záškrť, tuberculosa plic a spalničky.

Ve věkové skupině 15–44 let se staly nejčastějšími taktěž nemoci nakažlivé a cizopasně, na které zemřela více než polovina osob spadajících do této kategorie. Ve většině případů se jednalo o tuberculosu plic, v některých o tyfus, influenzu a cukrovku. Předposlední kategorie, 45 až 64 let, byla z procentuálního rozdělení skupin nemocí nejvyrovnanější, nejvíce osob zemřelo na nemoci ústrojí krevního oběhu, především otoky a vadu srdce, a různé rakoviny. Poslední kategorie obyvatel nad 65 let je u 37,1 % zapsána jako příčina stařecká sešlost. Reálnou příčinou mohlo však být cokoliv, pokud dané osoby neprojevovaly příznaky některých nemocí, nemusela už u nich být prováděna pitva a tak skutečnou příčinou mohlo být cokoliv.

Poslední část výzkumu se věnuje porovnání výsledků s podobně zpracovanou lokalitou – Dačicemi, která byl zpracována minulý rok. První dvě části porovnávají zemřelé mezi roky 1900 a 1914 v obou lokalitách z hlediska rozdělení skupin příčin nemocí a pohlaví. Třetí podkapitola se věnuje komparaci věkových kategorií a jejich úmrtnostních příčin. Ta ale vychází z celkových výsledků za všechny sledované roky – pro Veselí nad Lužnicí 1888–1918 a Dačice 1900–1914. Bylo zjištěno, že méně mrtvorozených v poměru k celkovému počtu zemřelých měly Dačice a že u většiny věkových kategorií byly příčinami úmrtí podobné skupiny nemocí. Výjimkou byla dětská úmrtnost, kde ve Veselí děti umíraly především na nemoci nervové soustavy, zatímco v Dačicích na problémy dýchacího ústrojí.

Výsledky výzkumu tedy potvrdily některé obecné předpoklady (vysoká mrtvorozenost), některé však pro tuto lokalitu neplatí (počet zemřelých mužů a žen je vyrovnaný). Jelikož se jedná o menší obec a vzhledem k nepřístupnosti některých archivních materiálů, pramenů a literatury, nelze považovat výsledky za obecně platné. Lékařská péče a historický přehled pro danou lokalitu by mohly být blíže zkoumány. Stejně tak by mohla být blíže zkoumána celá farnost či třeba zpracování a komparace výsledků se sousedním Mezimostí.

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

SOA Třeboň, fond Sběrka matrik Jihočeského kraje, *Matrika zemřelých 1888–1918*, inv. č. 5952, poř. č. 21.

SOA Třeboň, SOKA Tábor, fond AM Veselí nad Lužnicí, *Pamětní kniha města Veselí nad Lužnicí 1907–1920*, inv. č. 137, poř. č. 132

SOKA Tábor, fond Archiv školy Veselí nad Lužnicí 1, *Památní kniha školy ve Veselí*, inv. č. 248.

Literatura

Ottův slovník naučný, sv. XXVI, Praha 2002.

Tomáš ČURDA, *Příčiny úmrtí v Dačicích ve světle matričních záznamů z let 1900–1914*, bakalářská práce na KPVHA FF UHK, Hradec Králové 2016.

Ludmila FIALOVÁ – Pavla HORSKÁ – Milan KUČERA – Eduard MAUR – Jiří MUSIL – Milan STLOUKAL, *Dějiny obyvatelstva českých zemí*, Praha 1996.

Ludmila HLAVÁČKOVÁ – Petr SVOBODNÝ, *Dějiny lékařství v českých zemích*, Praha 2004.

František KAVKA – Vladimír BOUČEK – Michal HÁJEK – Jaroslav KOUDELKA – Vít KUCHVÁLEK, *120 let železniční trati České Velenice – Praha, České Budějovice 1991*.

František KUNA, *Dějiny města Veselí nad Lužnicí a okolí*, Veselí nad Lužnicí 1927.

Jiřina RŮŽKOVÁ – Josef ŠKRABAL a kol., *Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005*, Praha 2006.

Miroslav ŠANTRŮČEK – Václav DOLEJŠÍ, *Abecední seznam mezinárodní klasifikace nemocí: statistická klasifikace nemocí, úrazů a příčin smrti ve znění 9. decenální revize*, Praha 1987.

Jan K. STRÍTESKÝ, *Zdravotní a populační vývoj československého obyvatelstva*, Praha 1971.

František STROPEK, *100 let dobrovolného požárního sboru ve Veselí nad Lužnicí*, Veselí nad Lužnicí 1981.

Internetové zdroje

[„<https://www.celostnimediceina.cz/idiopaticka-trombocytopenicka-purpura.htm>, /cit. 6. 5. 2017/“]

[„<http://www.genea.cz/informace/slovnicky/nejcastejsi-priciny-umrti/>, /cit. 6. 5. 2017/“]

[„lekarske.slovniky.cz/pojem/, /cit. 6. 5. 2017/“]

Seznam použitých zkratk

SOA Třeboň	Státní oblastní archiv
SMJK	Sbírka matrik Jihočeského kraje
inv. č.	inventární číslo
poř. č.	pořadové číslo
KPVHA	Katedra pomocných věd historických a archivnictví
FF	Filozofická fakulta
UHK	Univerzita Hradec Králové
AM VnL	Archiv města Veselí nad Lužnicí
SOkA	Státní okresní archiv

Seznam tabulek a grafů

Tabulky

Tabulka 1 Skupiny nemocí podle Bertillonovy klasifikace.....	s. 23
Tabulka 2 Nemoci a příčiny úmrtí Bertillonovy klasifikace.....	s. 24
Tabulka 3 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1888.....	s. 25
Tabulka 4 Úmrtnost v roce 1888 dle věkových skupin.....	s. 26
Tabulka 5 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1889.....	s. 27
Tabulka 6 Úmrtnost v roce 1889 dle věkových skupin.....	s. 28
Tabulka 7 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1890.....	s. 29
Tabulka 8 Úmrtnost v roce 1890 dle věkových skupin.....	s. 30
Tabulka 9 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1891.....	s. 31
Tabulka 10 Úmrtnost v roce 1891 dle věkových skupin.....	s. 32
Tabulka 11 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1892.....	s. 33
Tabulka 12 Úmrtnost v roce 1892 dle věkových skupin.....	s. 34
Tabulka 13 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1893.....	s. 35
Tabulka 14 Úmrtnost v roce 1893 dle věkových skupin.....	s. 36
Tabulka 15 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1894.....	s. 37
Tabulka 16 Úmrtnost v roce 1894 dle věkových skupin.....	s. 38
Tabulka 17 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1895.....	s. 39
Tabulka 18 Úmrtnost v roce 1895 dle věkových skupin.....	s. 40
Tabulka 19 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1896.....	s. 41
Tabulka 20 Úmrtnost v roce 1896 dle věkových skupin.....	s. 41
Tabulka 21 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1897.....	s. 42
Tabulka 22 Úmrtnost v roce 1897 dle věkových skupin.....	s. 43
Tabulka 23 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1898.....	s. 44
Tabulka 24 Úmrtnost v roce 1898 dle věkových skupin.....	s. 45
Tabulka 25 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1899.....	s. 46
Tabulka 26 Úmrtnost v roce 1899 dle věkových skupin.....	s. 47
Tabulka 27 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1900.....	s. 48
Tabulka 28 Úmrtnost v roce 1900 dle věkových skupin.....	s. 49
Tabulka 29 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1901.....	s. 50
Tabulka 30 Úmrtnost v roce 1901 dle věkových skupin.....	s. 50
Tabulka 31 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1902.....	s. 51
Tabulka 32 Úmrtnost v roce 1902 dle věkových skupin.....	s. 51

Tabulka 33 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1903.....	s. 52
Tabulka 34 Úmrtnost v roce 1903 dle věkových skupin.....	s. 53
Tabulka 35 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1904.....	s. 54
Tabulka 36 Úmrtnost v roce 1904 dle věkových skupin.....	s. 54
Tabulka 37 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1905.....	s. 55
Tabulka 38 Úmrtnost v roce 1905 dle věkových skupin.....	s. 55
Tabulka 39 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1906.....	s. 56
Tabulka 40 Úmrtnost v roce 1906 dle věkových skupin.....	s. 56
Tabulka 41 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1907.....	s. 57
Tabulka 42 Úmrtnost v roce 1907 dle věkových skupin.....	s. 58
Tabulka 43 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1908.....	s. 59
Tabulka 44 Úmrtnost v roce 1908 dle věkových skupin.....	s. 59
Tabulka 45 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1909.....	s. 60
Tabulka 46 Úmrtnost v roce 1909 dle věkových skupin.....	s. 60
Tabulka 47 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1910.....	s. 61
Tabulka 48 Úmrtnost v roce 1910 dle věkových skupin.....	s. 62
Tabulka 49 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1911.....	s. 63
Tabulka 50 Úmrtnost v roce 1911 dle věkových skupin.....	s. 63
Tabulka 51 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1912.....	s. 64
Tabulka 52 Úmrtnost v roce 1912 dle věkových skupin.....	s. 64
Tabulka 53 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1913.....	s. 65
Tabulka 54 Úmrtnost v roce 1913 dle věkových skupin.....	s. 66
Tabulka 55 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1914.....	s. 67
Tabulka 56 Úmrtnost v roce 1914 dle věkových skupin.....	s. 67
Tabulka 57 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1915.....	s. 68
Tabulka 58 Úmrtnost v roce 1915 dle věkových skupin.....	s. 68
Tabulka 59 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1916.....	s. 69
Tabulka 60 Úmrtnost v roce 1916 dle věkových skupin.....	s. 70
Tabulka 61 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1917.....	s. 71
Tabulka 62 Úmrtnost v roce 1917 dle věkových skupin.....	s. 71
Tabulka 63 Počet zemřelých dle pohlaví v roce 1918.....	s. 72
Tabulka 64 Úmrtnost v roce 1918 dle věkových skupin.....	s. 72
Tabulka 65 Porovnání zemřelých dle pohlaví mezi lety 1900 a 1914.....	s. 82
Tabulka 66 Porovnání skupin nemocí dle Bertillonovy klasifikace.....	s.83–84.
Tabulka 67 Porovnání skupin příčin u věkové skupiny do jednoho roku života..	s. 85

Tabulka 68 Porovnání skupin příčin u věkové skupiny 1–14 let.....	s. 86
Tabulka 69 Porovnání skupin příčin u věkové skupiny 15–44 let.....	s. 87
Tabulka 70 Porovnání skupin příčin u věkové skupiny 45–64 let.....	s. 88
Tabulka 71 Porovnání skupin příčin u věkové skupiny 65 let a více.....	s. 89

Grafy

Graf 1 Celkový počet zemřelých rozdělený dle věkových skupin.....	s. 73
Graf 2 Celkový počet zemřelých dle pohlaví.....	s. 74
Graf 3 Počty zemřelých v jednotlivých letech.....	s. 75
Graf 4 Počty zemřelých rozdělené do skupin Bertillonovy klasifikace.....	s. 76
Graf 5 Příčiny úmrtí ve věkové skupině do jednoho roku života.....	s. 77
Graf 6 Příčiny úmrtí ve věkové skupině 1–14 let.....	s. 78
Graf 7 Příčiny úmrtí ve věkové skupině 15–44 let.....	s. 79
Graf 8 Příčiny úmrtí ve věkové skupině 45–64 let.....	s. 80
Graf 9 Příčiny úmrtí ve věkové skupině 65 a více let.....	s. 81

Přílohy

Ukázka 1

Kniha			zemřelých.									
Měsíc a den		Zemřelý	Měsíc	Den	Město	Místo pohřbení	Ime, příjmení a věk zemřelého	Ime a příjmení osoby, které pohřbila	Ime a příjmení faráře	Ime a příjmení svědků	Ime a příjmení matky	
11	1888	Kučel, v. 79 bytematec Třeb.?	11	1888	79	Kučel	
11	1888	Ševců, v. 21 bytematec Třeb.?	11	1888	21	Kučel	
11	1888	Kučel, v. 79 bytematec Třeb.?	11	1888	79	Kučel	
11	1888	Ševců, v. 21 bytematec Třeb.?	11	1888	21	Kučel	
11	1888	Kučel, v. 79 bytematec Třeb.?	11	1888	79	Kučel	
11	1888	Ševců, v. 21 bytematec Třeb.?	11	1888	21	Kučel	
11	1888	Kučel, v. 79 bytematec Třeb.?	11	1888	79	Kučel	
11	1888	Ševců, v. 21 bytematec Třeb.?	11	1888	21	Kučel	
11	1888	Kučel, v. 79 bytematec Třeb.?	11	1888	79	Kučel	
11	1888	Ševců, v. 21 bytematec Třeb.?	11	1888	21	Kučel	

Matriční kniha 1888–1918⁸²

⁸² SOA Třeboň, SMJK, *Matrika zemřelých 1888–1918*, s. 2.

Ukázka 2

Rok, měsíc a den		Zemřelý	Matriční číslo	Měsíc	Den	Místo pohřbení	Komu, způsob smrti, věstění, příčina smrti, příčina pohřbení	Jmeno pohřbováčského kněze či svědka, kdy a kde pohřben	Děti - tj. kdy a od koho zemřeli, vstoupili svátostmi, vzápětí?
1893 leden 21	28	Henrieta, c. 13, rodu veseloh Lytvaňanů, Třeboňští.				Košel	Kašit hlava marchovské kostky, prosba c. 13.	František Přib. kaplan	
1893 leden 22	20	Marie, c. 5, rodu Veseloh Lytvaňanů, Třeboňští.				Košel	Přibek kostky, prosba c. 14.	František Přib. kaplan	
1893 leden 23	24	Henrieta, c. 18, rodu Veseloh Lytvaňanů, Třeboňští.				Košel	Kašit hlava marchovské kostky, prosba c. 18.	František Přib. kaplan	
1893 leden 23	25	Karel, c. 23, rodu Veseloh Lytvaňanů, Třeboňští.				Košel	Vešle, prosba, kostky, prosba c. 16.	František Přib. kaplan	Vešle, prosba, kostky, prosba c. 16.
1893 leden 24	29	Marie, c. 6, rodu Veseloh Lytvaňanů, Třeboňští.				Košel	Kašit hlava, kostky, prosba c. 17.	František Přib. kaplan	
1893 leden 28	30	Henrieta, c. 18, rodu Veseloh Lytvaňanů, Třeboňští.				Košel	Moravsko, kostky, prosba c. 18.	František Přib. kaplan, vedl hlava 30 října 1892	

Matriční kniha 1888–1918⁸³

⁸³ SOA Třeboň, SMJK, Matrika zemřelých 1888–1918, s. 77.

Ukázka 3

Starostové Veselí nad Lužnicí v 19. a na počátku 20. století (Karel Švarc, 1864–1884; František Vodrážka, 1884–1901; Florián Charvát, 1901–1903; František Baštecký, 1903–1913)⁸⁴

⁸⁴ František KUNA, *Dějiny města Veselí nad Lužnicí a okolí*, Veselí nad Lužnicí 1927, s. 9.

Ukázka 4

Porovnání radnice dříve a dnes. Nahoře foto pravděpodobně z 20. let⁸⁵, dole z roku 2017⁸⁶

⁸⁵ František KUNA, *Dějiny města Veselí nad Lužnicí a okolí*, Veselí nad Lužnicí 1927, s. 49.

⁸⁶ Foto Petr Burian st.

Ukázka 5

Porovnání dnešního Weisova domu v dolní části náměstí. Nahoře foto pravděpodobně z 20. let⁸⁷, kdy fungoval jako občanská záložna, dole z roku 2017 již jako Blatské muzeum⁸⁸

⁸⁷ František KUNA, *Dějiny města Veselí nad Lužnicí a okolí*, Veselí nad Lužnicí 1927, s. 49.

⁸⁸ Foto Petr Burian st.